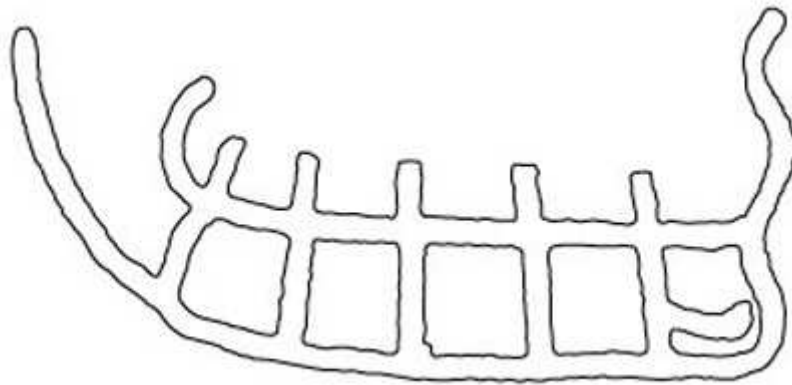

Arkeologi i Sverige

Gävleborgs län

1991-2005

AIS Nr

6068

År

1991

Namn/plats

Mo, Sanna

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

gårdsgravfält, grav

Datering, period

vikingatid

Fynd

brända ben, pilspets

Beskrivning

Med anledning av byggnation av flerbostadshus utfördes en arkeologisk undersökning av en gravhög på ett vikingatida gårdsgravfält. Fornlämningen var belägen på Halstaåsen i ett mycket fornlämningstät område. År 1983 hade två högar inom fornlämningen undersökts. Denna undersökning berörde två skelettgravar, båda daterade till sen vikingatid. Den år 1991 undersökta gravhögen var helt uppbyggd av sand. Högen hade dock ”grävts ut” eller plundrats i sen tid, emedan lagren delvis bestod av tegelkross. Ett relativt ostört brandlager i högens centrum, på ursprunglig markyta, innehöll ca 200 g brända ben och två pilspetsar. De brända benen härrör från en vuxen man (50–79 år) och ben från fot av får eller get. Den osteologiska analysen kunde dessutom påvisa en sekundär begravning, emedan lårben från ytterligare en vuxen människa påträffades. Graven dateras till sen vikingatid, dock något äldre än de båda skelettgravarna som tillhör samma gårdsgravfält. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:21)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hälsingtuna 61:1	Gävleborg	Hälsingland	Hälsingtuna

AIS Nr

6069

År

1992

Namn/plats

Niarne

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

fångstgropar

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Två fångstgropar undersöktes i Nianfors på grund av grustäkt. Fornlämningen var belägen i en kraftigt södersluttande moränbacke med sjön Stor-Nien nedanför. Inga kända fornlämningar finns i fångstgroparnas närhet, men Nianfors socken har inte fornlämningsinventerats sedan 1955. Undersökningen visade att den ena gropan blivit omgrävd en gång efter det att den anlagts. Den andra gropan var sedan tidigare skadad av en äldre grustäktskant, men var ändå förhållandevis välbevarad konstruktionsmässigt. Dess djup har ursprungligen varit 1,9 m. En C14-analys daterar fångstgroparna till mitten av 1600-talet och de kan kanske knytas till den fasta bondebefolkningen i byn Mörtsjö. Fångstgroparna antas ha använts samtidigt, åtminstone under den sista användningstiden.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:01)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nianfors 10:1	Gävleborg	Hälsingland	Nianfors

AIS Nr

6059

År

1992-1993

Namn/plats

Väg E4 söder om Gävle

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats, odlingsrösen

Datering, period

mellanneolitikum, stenålder och nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med utbyggnad av väg E4 söder om Gävle till motorväg gjordes 1992–93 en särskild utredning av den ca 2 mil långa vägsträckningen. Ett 50 m brett område väster om nuvarande väg specialinventerades. Längs sträckningen påträffades två lokaler med historiska odlingslämningar och två lokaler som konstaterades vara gropkeramiska boplatser.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Gävle 303:1	Gävleborg	Gästrikland	Gävle
Valbo 399:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo
Valbo 398:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6022

År

1993

Namn/plats

Väg 303

Typ av undersökning

antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

vägmärke, milstolpe

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Vägbreddningen mellan Ockelbo och Hamrånge krävde flyttning av en av de så kallade Cronstedtsstolparna, en milstolpe uppsatt 1785. Hela fundamentet plockades ned och byggdes upp igen av ett lokalt stenhuggeri. Länsmuseet var antikvarisk kontrollant och Vägverket bekostade flyttningen och kontrollen.

Raä Nr

Hamrånge 57:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Hamrånge

AIS Nr

6064

År

1993

Namn/plats

Sörby

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

mesolitikum, stenålder

Fynd

kvartsitavslag och skärvsten

Beskrivning

Med anledning av en planerad ombyggnation av väg 272 mellan Gysinge och Sandviken utfördes en utredning för att se om den nya vägsträckningen berörde en registrerad stenåldersboplats. Sökschakt maskingrävdes i den nya vägsträckningen och vissa spridda indikationer på förhistorisk verksamhet påträffades, bl.a. i form av en kärna i kvarts samt avslag. Det fanns dock inga anläggningar inom vägområdet. Det undersökta området låg väster om men i direkt anslutning till den sedan tidigare kända boplatsen. De fynd som hittades skall sannolikt kopplas samman med denna boplats. Inget fyndmaterial eller konstruktioner påträffades i schakten, däremot påträffades några lösfynd i anslutning till en grustäkt från 1920-talet. Fynden utgjordes av kvartsitavslag och skärvsten. De södra delarna av boplatsen var skadade av sandtäckten. Samtliga lösfynd som påträffades i sandtäckten låg utanför exploateringsområdet. (Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:16)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Årsunda 312:1	Gävleborg	Gästrikland	Årsunda

AIS Nr

6063

År

1993

Namn/plats

Fräkenrönningen

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats, hyddbotten, härd, kokgrop, kolningsgrop

Datering, period

mellanneolitikum, stenålder

Fynd

keramik, ben, flinta, skiffer, kvarts, kvartsit och grönsten samt nötskal och bearbetat trä

Beskrivning

Med anledning av en utbyggnad av väg E4, sträckningen Gävle–Mehedeby till motorväg, utfördes en arkeologisk undersökning av en gropkeramisk boplats. Boplatsen låg på ca 40 m.ö.h. i en mycket stenrik backe. En 2 500 kvm stor yta avtorvades för hand eftersom torvlagret på området var tunt. Det bedömdes att risken för att skada och förstöra lämningarna vid maskinavtorvning var stor. Efter avtorvning framträdde själva boplatsytan (ca 500 kvm) som ett stenröjt område i den annars stenrika omgivningen. Härfter rutgrävdes boplatsen i stick om 0,1 m. Med denna metod hittades sju husgrunder. Ben och keramik omhändertogs i stor mängd. Största delen av fyndmaterialet kom från det stenröjda området, dvs. själva boplatsytan. Hyddgrunderna låg på och i direkt anslutning till det stenröjda området. Centrum av detta område var mer fyndfattigt, vilket visar att detta område hållits rent. Benen var spridda över hela boplatsytan med vissa förtätningar kring hyddgrunderna och vid kokgroparna. Spridningen av keramiken över området visade ett liknande mönster. Sammanlagt dokumenterades ca 200 anläggningar inom utgrävningsområdet. Det rörde sig om pinnhål, kokgropar, härdar, nedgrävningar och hyddgrunder. Ett för regionen rikt material av såväl skiffer som flinta omhändertogs. Föremål saknades helt på det fyndtomma området centralt mellan hyddgrunderna. Söder om boplatsen fanns ett kärr som utgjort

en lagun i anslutning till boplatsen. I detta område grävdes ett ca 100 kvm stort schakt, och bl.a. bearbetat trä tillsammans med gropkeramiska keramik hittades. Fyndmaterialet utgörs främst av keramik och brända djurben. Den största delen av benen hör till säl och fisk, men det förekommer även älg, bäver och björn. Vidare påträffades en stor mängd vapen och redskap i skiffer och flinta. Dessa består främst av mejslar, pil- och spjutspetsar och olika typer av skrapor. Boplatsens organisation och ben från djur, vilka jagats under samtliga av årets jaktsäsonger, tyder på att boplatsen använts året om. En del av boplatsen, öster om den gamla väg E4, undersöktes inte. Datering med C-14 gav intervallet 2800-3000 f.Kr. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 1998:14)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Valbo 399:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6027

År

1993

Namn/plats

Norsundet, Nor

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

metallframställning, järnframställningsplats, blästbrukslämning, kolningsgrop

Datering, period

vikingatid

Fynd

slagg

Beskrivning

Vid utredning 1993 p g a planer på en förändring av vägen, påträffades lågteknisk slagg och anläggningar på båda sidor om ån, två ugnar och en kolningsgrop. Utifrån detta beslutade Vägverket att låta vägen vara kvar i befintligt läge.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Järvsö 292:1	Gävleborg	Hälsingland	Järvsö
Järvsö 292:2	Gävleborg	Hälsingland	Järvsö

AIS Nr

6026

År

1993

Namn/plats

Tåsta

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

grav, hög

Datering, period

vikingatid

Fynd

bränt ben, obränt ben, pärla, kniv, kamfragment, järnfragment

Beskrivning

Med anledning av planerad dikning och breddning av väg delundersöktes RAÄ nr 11:1 i Hög socken. Högen var 8 meter i diameter och 1,6 m hög. En del av graven ligger under vägen och den del som låg utanför undersöktes. Högen hade ett jordblandat kärnröse med benlager. Spritt i högen fannas brända ben från häst och hund samt obrända ben från nötboskap. En C-14 analys gav en datering till ca 200-300 e. Kr. Fynden däremot av järnfragment, kniv, kamfragment och vikingatida glaspärla daterar graven till vikingatid.

Raä Nr

Hög 11:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Hög

AIS Nr

6023

År

1993

Namn/plats

Hamnäs, Väg 83

Typ av undersökning

antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

gränsmärke

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med breddning av väg 83 flyttades en år 1927 uppsatt gränssten. Stenen markerar gränsen mellan Hanebo och Skog socknar, tillika gränsen mellan Bollnäs och Söderhamns kommuner. Stenen flyttades ca 4 meter i ursprunglig gränslinje.

Raä Nr

Hanebo 8:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Hanebo

AIS Nr

6028

År

1993

Namn/plats

Karlsberg samfällighet

Typ av undersökning

forskningsundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

glasbrukslämning, dammvall, kvarnlämning, bebyggelselämning, avfallsgrop

Datering, period

nyare tid

Fynd

glas, flaskstämpel

Beskrivning

Söder om Los lilla samhälle finns resterna efter Sophiendals glasbruk. Glasbruket var endast i funktion mellan åren 1744 och 1775 och är mest känt för den sk Losflaskan; en mörkt blå eller grön bukig flaska med smal hals. Glasbruket är nära ihopkopplat med Los gruva, där man utvann kobolt. Av koboltresterna färgades glaset. Sophiendals glasbruk lades ned 1775. Bland de som besökte glasbruket under dess brukningstid var Daniel Tilas, som har beskrivit de byggnader och anläggningar han såg. Med denna beskrivning för handen karterades under våren 1993 glasbruksområdet. Ett fåtal provschakt grävdes i några anläggningar för att belägga anläggningens ursprungliga funktion. Karteringen och provschakten har lett till att flertalet lämningar inom glasbruket kunnat funktionsbestämmas. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:27)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Los 18:1	Gävleborg	Hälsingland	Los
Los 18:2	Gävleborg	Hälsingland	Los
Los 18:3	Gävleborg	Hälsingland	Los

AIS Nr

6021

År

1993

Namn/plats

Väg 303

Typ av undersökning

antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

gränsmärke

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Vid breddningen av väg 303 mellan Ockelbo och Hamrånge flyttades en gränssten, uppsatt 1927 vid gränsen mellan Ockelbo och Hamrånge socknar. Gränsstenen stod i en kallmurat fundament som anslöt till en stenvmur och flyttades ca 17 meter norrut och restes i sitt fundament. Ett lokalt stenhuggeri utförde flytten och Länsmuseet var antikvarisk kontrollant, allt bekostat av Vägverket.

Raä Nr

Hamrånge 55:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Hamrånge

AIS Nr

6018

År

1993

Namn/plats

Kvarteret Ringaren

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

stadslager, medeltida bebyggelselämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

yngre rödgods B II a

Beskrivning

En planerad tomtavstyckning samt nybyggnation i kv Ringaren, Gävle stad, föranledde en arkeologisk förundersökning av området. Kv Ringaren är idag beläget centralt i Gävle, i direkt anslutning till och söder om Gävleån. Området förmodas ha utgjort västra utkanten av det medeltida stadsområdet (Mogren, M 1987). Den nu undersökta tomten ligger vid Kungsbäcksvägen 20, rakt söder om Helga Trefaldighetskyrkan, men på motsatta sidan av ån. Området sluttar mycket brant ner mot Gävleån. Höjdskillnaden är åtta meter mellan det område där schakten A, B och C är belägna och det område där schakten D och E återfinns. De södra schakten låg ca. 12 möh och de lägre var belägna ungefär 4 m över nuvarande havsnivå. Inga lämningar av äldre karaktär framkom i området, alla lager inom området var fyllmassor, dvs inga avsatta lager. (I FMIS finns även anteckningar i Gävle 262:1, utgått nr).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Gävle 51:1	Gävleborg	Gästrikland	Gävle

AIS Nr

6061

År

1993

Namn/plats

E4 sträckning Gävle-Mehedeby

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats, agrar lämning

Datering, period

neolitikum, stenålder

Fynd**Beskrivning**

Inför utbyggnaden av väg E4 till motorväg, sträckan södra länsgränsen–Gävle, utfördes en utredning 1992–1993 genom byråinventering, granskning av äldre kartmaterial och inventering av terrängen utmed hela sträckan. Vid fältarbetet avgränsades sju lämpliga lägen för boplatser med hjälp av topografiska kriterier. Dessutom påträffades en grop med okänd funktion och en kolbotten. Härutöver påträffades flera lämningar efter torpbebyggelse från historisk tid i närheten av arbetsområdet. På utredningens möjliga boplatslägen gjordes en fördjupad utredning som resulterade i att två boplatser konstaterades. Dessutom mättes agrarlämningar in och karterades. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1994:17)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Gävle 303:1	Gävleborg	Gästrikland	Gävle
Valbo 399:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo
Valbo 398:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6070

År

1993

Namn/plats

Väg 303 Östby-Vittersjö-Hagsta

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

gränssten, milstolpe, väghållningssten, källa, boplats?

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes av en del av väg 303 mellan Östby och Hagsta inför en breddning och mindre omläggning av vägen. vägsträckningen löper i långa sträckor genom blockig skogsterräng, som avbryts av myrområden och den öppna odlingsbygden vid Vittersjö f.d. fäbod. Tidigare var ett antal milstolpar och en gränssten kända. Vid utredningen påträffades ett flertal väghållningsstenar, en källa och ett område med misstänkt läge för en stenåldersboplats. Östby byförening har varit till stor hjälp vid inventeringen. Väghållningsstenarna vid skolan i Vansbron, vid Vansbron på södra sidan av vägen och den strax väster om kraftledningen vid Vanssjön måste flyttas i samband med breddningen för vägen, liksom gränsstenen mellan Ockelbo och Hamråde (se AiS nr 6021) samt milstolpen nordöst om Skäggaren (se AiS nr 6022). Länsmuseet föreslog att de tre berörda väghållningsstenarna skulle flyttas ett par meter och resasinvid den nya vägen, att gränsstenen skulle flyttas och resas i kanten av stenmuren ca 17 m längre norrut och att milstolpen skulle flyttas 3,5 m mot norr och placeras invid den nya vägkanten. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:24)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hamråde 55:1	Gävleborg	Gästrikland	Hamråde
Hamråde 57:1	Gävleborg	Gästrikland	Hamråde

AIS Nr

6060

År

1993

Namn/plats

Järvsta

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

agrар lämning, källare/tomtning

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Fyra områden undersöktes inför planerad ny bansträckning. På ett av områdena fanns fossila agrarlämningar vilka karterades. Två områden bedömdes kunna vara yngre järnåldersboplatslägen; på dessa platser visade det sig dock inte finnas några lämningar. På det fjärde området fanns sju källare eller tomtningar. Vid provschakt i dessa påträffades endast recenta sopor. Dessa grunder, som låg ca 23 m.ö.h., dokumenterades i plan och profil.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Gävle

AIS Nr

6062

År

1993

Namn/plats

Mårtsbo

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats, grav

Datering, period

mellanneolitikum, stenålder

Fynd

trindyxa, sandstensbryne, skifferkniv, knacksten, gropkeramik, brända ben, kvartsavslag

Beskrivning

I samband med utbyggnaden av väg E4 söder om Gävle undersöktes en gropkeramisk vistelseplats. Det var i samband med en specialinventering av vägsträckningen som två gropkeramiska lokaler påträffades intill och väster om nuvarande E4. Samtidigt kunde konstateras att man i samband med byggandet av E4 år 1975 förstört ca 1/3 av fornlämningen, eftersom delar av fornlämningsområdet påträffades såväl på östra som västra sidan av vägen. Vid vägbygget år 1975 företogs ingen arkeologisk undersökning, trots att flera gropkeramiska fornlämningar är kända sedan tidigare i området. Redan 1926 påträffades två gropkeramiska lokaler endast 600 m från den här undersökta fornlämningen. Vid undersökningen som omfattade en yta om ca 2 500 m². (50 × 50 m) påträffades ett 0,30 m tjockt kulturlager som innehöll rikligt med keramik, brända ben och kvartsavslag liksom ett antal stenredskap. En yta syntes stenröjd i syfte att utnyttjas för bl.a. hyddgrunder. Det var på denna yta som koncentrationer av fynd respektive fyndtomma mindre ytor framträdde, något som tolkas som avskrädeshögar utanför hyddor, utan synliga spår i dag. Mitt på den stenröjda ytan påträffades en gravanläggning. Graven syntes först som en stenkrets med tre sidor. Vid utgrävningen av denna påträffades en nedgrävning, 2 × 1 m stor, med brända ben, ett så när som på mynningsranden helt lerkärl samt minst två tänder från människa. Hela området

fosfatkarterades; resultatet visade var den dåtida kustlinjen bör ha gått, vid 43 m.ö.h., och påvisade avskrädesområden med fosfatgrader upp mot 1200. Fornlämningen dateras dels genom kustlinjen, dels genom den mycket fasta keramiken till gropkeramiska periodens äldre fas. Keramikmängden uppgår till ca 250 kilo, de brända benen till ca 10 kilo och kvartsavslagen till 25 kilo. Datering: 3200–2300 f.Kr. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 2004:14)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Gävle 303:1	Gävleborg	Gästrikland	Gävle

AIS Nr

6065

År

1994

Namn/plats

Nässja

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

metallframställningsplats, blästerugn, slagghvarp

Datering, period

romersk järnålder

Fynd

slagg, ugnsväggsfragment

Beskrivning

En blästerugn i Edsviken undersöktes med anledning av att den var starkt erosionskadad. Dalälvens vågor har gjort att sanden runt ugnen försvunnit och ugnen raserats. Undersökningen utfördes i syfte att nå någon information om järnhanteringsprocessen i området. En C14-analys har gjorts tidigare av ett slaggvarp inom området. Analysen gav en datering till 200-talet e.Kr.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Österfärnebo 249:1	Gävleborg	Gästrikland	Österfärnebo
Österfärnebo 249:2	Gävleborg	Gästrikland	Österfärnebo
Österfärnebo 249:3	Gävleborg	Gästrikland	Österfärnebo

AIS Nr

6058

År

1994

Namn/plats

Mackmyra

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

järnframställningsplats, slaggförekomst

Datering, period**Fynd**

slag

Beskrivning

Med anledning av att en nyupptäckt fornlämning hade skadats i samband med bygge av enskild väg utfördes en dokumentation. Vid en besiktning av Smiåkravägens nya sträckning visade sig vägdragningen på en sträcka av 100 m öster och 40 m väster om vägen ha skadat lämningar av lågteknisk järnhantering. Då fornlämningen vid tiden för upptäckten redan var mycket skadad inskränktes de arkeologiska insatserna till att dokumentera sektionerna längs den nya vägen, sammanlagt 140 löpmeter sektioner. I sektionerna kunde ett flertal lager iakttas. I de ytliga lagren dokumenterades spridd masugnsslagg. I de djupare liggande lagren fanns lämningar av smidesslagg samt stearinslagg av lågteknisk typ.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Valbo 149:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6057

År

1994

Namn/plats

Ytterhärde

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats, härd

Datering, period**Fynd**

kol

Beskrivning

Vid nedläggning av ny VA-ledning påträffades en härd, vilken undersöktes. Den kunde inte knytas till någon tidigare känd fornlämning.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Valbo

AIS Nr

6072

År

1994

Namn/plats

Hille

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför planerad dubbelspårsutbyggnad av järnvägen förbi Hille gjordes en beskrivning av platsen. Inga fornlämningar påträffades.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Hille

AIS Nr

6048

År

1994

Namn/plats

Rengsjö-Åkre

Typ av undersökning

särskild utredning och undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Lias

Fornlämningskategori

boplats, härd

Datering, period

vikingatid

Fynd**Beskrivning**

I samband med en mindre omläggning av vägarna 650 och 651 genom Rengsjö gjordes en utredning och en undersökning av ett område i åkermark. Platsen ligger ca 100 m.ö.h. På denna nivå har ett flertal trindyxor (stenyxor) tidigare hittats i Rengsjö. Utredningsområdet låg under tidig stenålder som en mjukt sluttande udde i en havsvik, och torde alltså rent topografiskt sett vara en lämplig aktivitetsyta. Sluttningen var heller inte otänkbar som lokal för lågteknisk järnframställning med tanke på närheten till Västersjön. Undersökningen föregicks av en utredning där provschakt drogs upp med grävmaskin och 29 stycken anläggningar bestående av kol och sot påträffades under matjorden i områdets nordöstra del. Vid den arkeologiska undersökningen påträffades härdrester, sannolikt från en tillfällig vistelse på platsen samt recenta lämningar efter ladugrunder. Fynden var enbart sentida och kan inte knytas till fornlämningen. Inga fynd tillvaratogs. Kol från anläggningar på undersökningsområdet har daterats till yngre vikingatid. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:19)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Rengsjö 181:1	Gävleborg	Hälsingland	Rengsjö

AIS Nr

6073

År

1994

Namn/plats

Murgården

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

mesolitikum, stenålder

Fynd

stenredskap, avslag

Beskrivning

Åren 1994 och 1995 undersöktes delar av en större stenåldersboplats vid Vittersjön i Ockelbo socken. För ca 7000 år sedan låg boplatsen på en stor ö i skärgården i anslutning till en stor halvö. Människorna hade bosatt sig i en stenig sluttning åt väster, vilket var den plats där det var närmast över till fastlandet. Boplatsens läge vid ett smalt sund hade varit idealiskt för fiske och säljakt. De

fåtaliga ben som omhändertogs och kunde identifieras kommer från säl. Vid undersökningen dokumenterades hyddlämningar, kokgropar och härdar. Fundmaterialet består av redskap i sten och restprodukter efter stembearbetning. De material man använt sig av är främst kvarts och kvartsit men även hälleflinta och porfyr förekommer. Redskapen består av olika typer av yxor, mejslar och skrapor. Fundmaterialet ger en bild av livet på en säsongsutnyttjad boplats från äldre stenålder. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:09)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ockelbo 65:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo

AIS Nr

6074

År

1994

Namn/plats

Vi

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

gravfält, grav, hög

Datering, period

vikingatid

Fynd

brända ben, pärla, kniv, spännbuckla, nit och järnklump

Beskrivning

En skadad grav som hade förstörts av en grusväg och dikning undersöktes tillsammans med en sjätteklass från Raboskolan i Ockelbo. Graven låg i utkanten av ett höggravfält. Den undersökta graven var en flack hög, helt uppbyggd av lera utan stenpackning. Samtliga fynd påträffades i en nergrävd gravgömma som innehöll sot, brända ben, pärlor, en kniv, en vendeltida spännbuckla, nitar och järnklumpar. Ett C14-prov från kol från gravgömman gav en datering till ca 775 e.Kr. Den gravlagdes kön kunde ej bestämmas osteologiskt, men med hänsyn till fynden var det sannolikt en kvinna. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:23)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ockelbo 104:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo

AIS Nr

6075

År

1994

Namn/plats

Växbo

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

fångstgropssystem

Datering, period

järnålder

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av breddning av väg 651 undersöktes två fångstgropar (Bollnäs 79:1 och 433:1), en större och en mindre. Konstruktionen av groparna förefaller ha varit likartad, dvs. en träklädd grop med rektangulär sparklåda. Den större groppen visade sig vara ca 800 år yngre än den mindre. Båda groparna ingår i större gropsystem.

Bollnäs 79:1 ingår i ett system med sydväst–nordostlig sträckning bestående av åtminstone åtta gropar. Bollnäs 433:1 ingår i ett system med minst 28 gropar, även detta med en sträckning i sydväst–nordost. Den mindre fångstgropen förefaller ha haft ett "ledstängsel" varav fem stolpar fanns inom den avtorvade ytan. "Stängslets" uppgift har sannolikt varit att leda djur i riktning mot fångstgropen. Stolparna leder från groppen i sydvästlig riktning mot nästa grop i systemet. Båda groparna förefaller ha reparerats och använts vid upprepande tillfällen.

Bollnäs 433:1 har generellt sett mindre gropar enligt inventeringen. Detta stämmer väl med den bild som undersökningen gav där storleksskillnaden var mycket markant. Storleken på såväl fångstgropen som det system i vilket den ingår förefaller vara daterande. Den tendens som iakttagits är att det äldre

systemet är mindre och har mindre gropar. En hypotes om ett samband mellan datering och storlek på såväl system som gropar har framkastats. Ett sådant samband skulle ge en möjlighet till relativ datering av ej undersökta gropar och system. Sambandet skulle kunna vara generellt eller regionalt. Samtidigt visar groparnas likartade konstruktion att det funnits en kontinuitet i uppförandet av denna typ av jaktanläggningar under århundradena kring Kristi födelse. Ett sätt som föreslagits för att datera gropar är att studera inrasningsgraden i fångstgroparna; äldre gropar antas vara mer inrasade än yngre. En analys av systemen visar att de i mycket hög grad ansluter till områdets topografi. Systemen gör uppehåll inför och avslutas mot höjder, blockig terräng eller kärrmarker. Fångstgropen i Bollnäs 433:1 daterades till 400 ±45 e.Kr. (okalibrerat), gropen i Bollnäs 79:1 till 330±60 e.Kr. (okalibrerat). (Se Rapport / Länsmuseum Gävleborg ; 1995: 20)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Bollnäs 79:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs
Bollnäs 433:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs

AIS Nr

6076

År

1994

Namn/plats

Norsundet, Nor

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

metallframställning, järnframställningsplats

Datering, period

vikingatid

Fynd

slagg

Beskrivning

En utredning utfördes med anledning av att en ny bro skulle byggas och en enskild väg dras om. Tolv schakt grävdes med grävmaskin. I schakten påträffades slagg från blästbruk, två ugnsanläggningar, malmupplag och en kolningsgrop. Lämningarna fanns vid de båda planerade brofästena samt i vägbanan som ligger i åkermark och har tolkats som en järnframställningsplats. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:9)

Raä Nr

Järvsö 292:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Järvsö

AIS Nr

6077

År

1994

Namn/plats

Mekrossla

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplatsområde, klapperstensfält, gropar i klapper

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Inför en planerad bergstäkt utfördes en utredning för att lokalisera eventuella fornlämnningar. Vid inventeringen upptäcktes två klapperstensfält, med fornlämningsformen gropar i klapper. De dateringar som finns av denna fornlämningsstyp ligger i vikingatid och tidig medeltid. Vidare avgränsades ett antal boplatslägen med hjälp av topografiska kriterier. Provgropar upptogs i samtliga områden som bedömdes ha varit lämpliga för bosättning under stenåldern. På ett av lägena noterades kol- och sotfärgningar i en rasbrant i en äldre grustäkt, men platsen kom att undantas från exploateringen. På övriga lägen påträffades inga tecken på förhistorisk aktivitet. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:18)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Njutånger 140:1	Gävleborg	Hälsingland	Njutånger

AIS Nr

6078

År

1994

Namn/plats

Väg 649,650,651, väg 83-Rengsjö-väg 651

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

milstolpe, gränssten, fångstgrop, kolningsgrop, offerkast och gravhög

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av breddning och mindre omläggning av vägarna utfördes en utredning. Vägsträckningen löper i långa sträckor genom öppen odlingsmark och på en åssträckning i ett tallhedslandskap mellan Glössbo och Arbrå. Fornlämningsbilden visar ett landskap med rikligt med fynd från stenåldern, främst i Rengsjö centralbygd. I skogsområdena finns fångstgropar och kolningsgropar. Vägsträckningarna har varit förbindelseleder mellan flera bygder åtminstone alltsedan 1700-talets mitt, troligen betydligt längre. Längs vägarna finns ett antal milstolpar, gjutna och uppsatta 1785 på direktiv av dåvarande landshövdingen F. A. U. Cronstedt. Vägsträckningarna passerar flera sockengränser där gränsstenar finns uppsatta. På sockengränsen är det inte ovanligt att finna avrättningsplatser, såsom på gränsen mellan Bollnäs och Arbrå vid väg 651, på en plats som kallas för Stegelbacken.

Före utredningen var bl.a. ett antal milstolpar och några gränsstenar kända, liksom någon fångstgrop, kolningsgrop, offerkast och högar. Utredningen visade att en milstolpe (vid väg 651) och en gränssten (Rengsjö 163:1) behövde flyttas, att ett område i centrala Rengsjö (södra delen av väg 649) kunde behöva utredas vidare samt att två fångstgropar (Bollnäs 79:1 och

433:1) och två
halva högar (Bollnäs 32:1) behövde undersökas. (Se Rapport / Länsmuseum
Gävleborg ; 1997:25)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Rengsjö 163:1	Gävleborg	Hälsingland	Rengsjö
Bollnäs 79:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs
Bollnäs 433:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs
Bollnäs 32:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs

AIS Nr

6000

År

1994

Namn/plats

Norränge

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

grav, boplats

Datering, period**Fynd**

slagg

Beskrivning

Inför uppförandet av en ny bro över Ljusnan vid Vallsta genomfördes en arkeologisk utredning. Syftet var dels att utreda om gravfältet Arbrå 53, på västra sidan Ljusnan, sträcker sig över nuvarande väg och därmed berörs av brobygget, dels att undersöka om rester fanns kvar av den borttagna högen Arbrå 136 på östra sidan Ljusnan. Inga gravar påträffades vid utredningen. Däremot framkom boplatslämningar i form av härdrester, kolfärgningar och slagg. Boplatslämningarna fick RAÄ nr Arbrå 158:1.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Arbrå 136:1	Gävleborg	Hälsingland	Arbrå
Arbrå 53:1	Gävleborg	Hälsingland	Arbrå
Arbrå 158:1	Gävleborg	Hälsingland	Arbrå

AIS Nr

6041

År

1994

Namn/plats

Storvik, Grisskogen

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Per Thorén

Fornlämningskategori

gravfält, grav, hög, stensättning, flatmarksgrav, röse, boplats, husgrund, odlingsröse

Datering, period

vendeltid, vikingatid, medeltid

Fynd

svärd, oval spännbuckla, likarmat spänne, runt bronshänge, arabiskt silvermynt, pärla, kittelfragment, nit, kramp, kamfragment, nyckel

Beskrivning

En arkeologisk undersökning utfördes på ett vikingatida gravfält i Grisskogen. Fornlämningen hade under lång tid utsatts för svår skadegörelse. Vid undersökningen visade det sig att flera förmodade gravhögar var rester efter olika typer av sentida markarbeten. Emellertid påträffades elva gravar, och dessutom två anläggningar vilka klassats som "rester efter förstörda gravar". Totalt undersöktes elva gravar, en hög, ett röse, fem stensättningar och fyra flatmarksgravar. Av de elva gravarna var nio försedda med någon form av överbyggnad, medan fyra av allt att döma anlagts utan synlig markering. I fyra av gravarna med överbyggnad påträffades 2–3 gravgömmor, övriga gravar innehöll en gravgömma var. Det dominerande gravskicket utgjordes av brandbegravningar, där bålresterna samlats i ett brandlager eller en brandgrop. Endast i ett fall, i en av flatmarksgravarna, hade den döda lagts obränd i graven. Med ett par undantag hade de döda försetts med rika gravgåvor. I en av stensättningarna hittades t.ex. delar av ett svärd och en fragmenterad järnkittel. Fyndmaterialet i de flesta gravarna bar en kvinnlig prägel, med vackra smyckeuppsättningar bestående av pärlor, spännen och hängen. Bland annat tillvaratogs fyra ovala spännbucklor, ett stort antal välbevarade hängen och spännen av brons och flera hundra pärlor av olika slag. Därtill hittades även ett arabiskt silvermynt som försetts med en ögla för att kunna bäras om halsen.

Vidare undersöktes översiktligt också två sannolikt sentida husgrunder, och en ”ugnslänkande konstruktion”. Utifrån fynden kan gravfältet dateras till vikingatiden. Flera av gravarna kan, med viss reservation, sägas ha anlagts under 900-talet, vilket också är det århundrade då myntet präglades. Skelettbegravningen däremot är troligen något yngre, sannolikt från sen vikingatid eller tidig medeltid. Utifrån gravskick och C14-dateringar kan man sluta sig till att gravfältet framför allt var i bruk under vendel- och vikingatid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ovansjö 33:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö

AIS Nr

6001

År

1994

Namn/plats

Norränge

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

romersk järnålder, vikingatid, nyare tid

Fynd

slagg, järnföremål, keramik, glas och ben

Beskrivning

I samband med byggandet av en ny bro över Ljusnan vid Vallsta undersöktes ett 2500 kvm stort område med härdrester, avfallsgropar och järnslag. Området ligger i direkt anslutning till järnåldersgravfältet Arbrå 53. Undersökningen resulterade i 73 anläggningar i form av kol- och sotfärgningar. Två anläggningar som representerade den vanligaste typen på platsen daterades till romersk järnålder samt vikingatid. Tre andra anläggningar daterades till historisk tid. Dessa utgjordes av en förmodad härd, en djup grop med kol i botten samt ett nedgrävt djur. Fyndmaterialet bestod av järnspikar och järnfragment, keramik, slagg, glas samt ben. Keramiken var av yngre rödgods med olika former av glasyr. Fynden av keramik och järnföremål som gjordes härrör från nyare tid. Den osteologiska analysen visade på en förekomst av hovdjur och får/get. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:20)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Arbrå 158:1	Gävleborg	Hälsingland	Arbrå

AIS Nr

6002

År

1994

Namn/plats

Väg 301: Alfta-Viken

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, äldre väg

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med omläggning av väg 301, delen Alfta-Viken, gjordes en utredning av den ca 5 km långa vägsträckningen. Längs sträckningen påträffades en äldre väg samt två lokaler som misstänktes vara boplatslägen. Lokalerna provundersöktes men inget framkom som var fornlämning. Den äldre vägsträckningen dokumenterades.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Alfta

AIS Nr

6010

År

1994

Namn/plats

Norråla-Hudiksvall

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Inför den sedan länge planerade omläggningen av såväl E4 som Ostkustbanan från Norråla och norrut ända fram till Hudiksvall, gjordes kompletterande inventeringar i sträckningen. Ett antal platser har utpekats som möjliga boplatslägen och kommer att utredas vidare.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Hälsingland

Norråla

Gävleborg

Hälsingland

Hudiksvall

AIS Nr

6011

År

1994

Namn/plats

Stambanan Ockelbo-Kilafors

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats?, jakt och fiskelämning, fångstgrop

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

I samband med en omläggning av järnvägen mellan Ockelbo och Kilafors gjordes en utredning av en del av sträckningen. Två delsträckor återstår att utreda. En fångstgrop och fyra platser med misstänkta stenåldersbosättningar påträffades. Undersökningarna av fångstgropen och fördjupade utredningar av de möjliga boplatslokalerna sker 1995. (Karta saknas så därför kan inte RAÄ nr anges)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo
	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs

AIS Nr

6015

År

1994

Namn/plats

Ölsund

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

fyndplats, grav

Datering, period

senneolitikum, stenålder

Fynd

kranium

Beskrivning

En fyndplats för ett 4000-årigt kranium efterundersöktes. Kraniet påträffades av privatperson vid svamplockning. Kraniet C-14 daterades till 3890 BP. Efterundersökningen kunde inte påvisa ytterligare ben, men platsen fornlämningskyddas.

Raä Nr

Forsa 416:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Forsa

AIS Nr

6025

År

1994

Namn/plats

Hille

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför planerad dubbelspårutbyggnad av järnvägen förbi Hille gjordes en besiktning av platsen. Inga fornlämningar kunde påträffas.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Hille

AIS Nr

6029

År

1994

Namn/plats

Mokorset, väg 588

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

grav, stensättning, boplat, kolbotten

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

I samband med omläggning av vägen förbi Mokorset i Mo gjordes en utredning. Inom området finns sedan tidigare en känd stensättning och fynd av en pilspets i skiffer. Efter fältbesiktning, fosfatkartering och provgrovsgrävning kunde konstateras att inga kända fornlämningar fanns i vägsträckningen. Ett stycke utanför vägen ligger dock en stensättning och en kolbotten kvar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:33)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mo 6:1	Gävleborg	Hälsingland	Mo
Mo 6:2	Gävleborg	Hälsingland	Mo

AIS Nr

6051

År

1994

Namn/plats

Tuna

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

boplatsvall, boplatsgrop, klapperstensfält

Datering, period

medeltid

Fynd**Beskrivning**

En arkeologisk undersökning utfördes med anledning av en förlängning av Sandviken skyttegilles skjutbana i samband med en omläggning av västra infarten till Sandviken från riksväg 80. Undersökningen omfattade sex anläggningar, ett antal gropar och vallar i ett klapperstensfält. Dessutom dokumenterades en vallanläggning och en grop utanför exploateringsområdet. Syftet var att dokumentera och i möjligaste mån försöka funktionsbestämma anläggningarna samt att utreda huruvida de kunde dateras med hjälp av lichenometri (lavdatering). De konstruktioner som undersöktes kan delas in i fyra kategorier:

1. Anläggningar med vall. Gemensamt för dessa är att de har en bred vall, liten invändig yta och en tydlig ingång.
2. Små gropar i övertorvad klapper. Anläggningarnas diameter är i samtliga fall runt 1,5 m med ett djup av mellan 0,5 och 1,0 m. Groparna har tolkats som forntida förvaringsgropar då de uppvisar morfologiska likheter med förvaringsgropar beskrivna i etnografisk litteratur.
3. Stor grop. Kraterliknande grop i klapper. Anläggningen saknar omgivande vall vilket tyder på att stenarna flyttats från platsen. En möjlig tolkning är att de använts för att bygga anläggning 7.

4. "Boplatsvall". Anläggningens form stämde överens med de i Norrland förekommande boplatsvallarna. Dock hittades inga fynd som tyder på bosättning. Anläggningens botten var inte heller stenrensad, vilket är brukligt i hyddgrunder.

Den lichenometriska dateringen antyder att anläggningarna 5, 7 och 8 är medeltida. Att datera anläggningarna med lavkronologi är dock förenat med flera brister, dels på grund av att det inte finns någon tillväxtkurva för kartlav i Gästrikland och dels för att lavmätningarna bör kompletteras med vittringsanalys om man ska datera konstruktioner i klapperstensfält. Ett kolprov från anläggning 3 gav en ålder på 400 ± 50 BP. (Se Rapport / Länsmuseum Gävleborg ; 1995:04)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Sandviken 67:1	Gävleborg	Gästrikland	Sandviken

AIS Nr

6034

År

1994

Namn/plats

Å och Losjö

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför en planerad grustäkt inför utbyggnaden av väg E4 och Ostkustbanan i projekt "Hälsingekusten" inventerades ett delområde av Kurseberget i Losjö. Kurseberget är beläget i norra delen av Norrala socken och består till stora delar av storblockig morän, klapperstensområden och berg i dagen 50–70 m.ö.h. Endast 1,5 km bort finns en undersökt stenåldersboplats kallad Måndagsbäcken, ca 65 m.ö.h. Inga fornlämningar påträffades. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:20)

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Norrala

AIS Nr

6056

År

1994

Namn/plats

Nybo

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

gravfält, grav, hög, stensättning

Datering, period

romersk järnålder och vikingatid

Fynd

brända ben, nitar, kamfragment, bronsbleck

Beskrivning

Med anledning av breddning av väg genom Valbo undersöktes en del av ett vikingatida gravfält. Tre gravar berördes av exploateringen. Vid undersökningen kunde konstateras att den ena graven sedan tidigare förstörts och gick inte att återfinna. De två övriga gravhögarna var uppbyggda av sand kring vällagda kärnrösen. I högarna påträffades brända ben av en vuxen kvinna och ett barn resp brända ben av en vuxen man. Även ben av husdjur framkom. Fynd av ett 10-tal kamfragment, några bronsföremål och ett antal oidentifierade järnfragment påträffades. I en ytterligare anläggning framkom en mycket liten mängd slagg och i den andra påträffades drygt 1,5 kg slagg. Gravarna C14 daterades till äldre romersk järnålder resp äldre vikingatid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Valbo 30:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6042

År

1994

Namn/plats

Växbo

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

fornlämningsliknande lämning, hög

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av förbättringsarbeten på väg 651 mellan Arbrå och Glössbo undersöktes delar av Bollnäs 32:1, enligt fornlämningsregistret en grop och två osäkra gravhögar, av vilka endast den sydöstra hälften återstår. Det konstaterades att de osäkra högarna bestod av sandmassor från byggnation och slantning av väg och att de ej är fornlämningar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:14)

Raä Nr

Bollnäs 32:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Bollnäs

AIS Nr

6043

År

1994

Namn/plats

Riksväg 80

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

neolitikum, stenålder

Fynd

kvartsavslag

Beskrivning

En fortsatt utredning utfördes på platser som skulle beröras av omläggningen av riksväg 80. På tre av ett tiotal utredda platser påträffades spår efter en förhistorisk bosättning. En plats som utpekats som läget för den medeltida byn Syl undersöktes med provschakt. Inget som tolkas som medeltida kulturlager framkom. Ett område vid Syltbäcken avsåktes med metalldetektor för att konstatera sanningshalten i sägnen om det stora slaget mot danskarna som skall ha stått där någon gång under senmedeltiden. Platsen för slagfältet kunde inte påträffas.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ovansjö 305:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö
Ovansjö 306:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö
Ovansjö 307:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö

AIS Nr

6044

År

1994

Namn/plats

Riksväg 80

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats, bytomt, plats med tradition

Datering, period

neolitikum?, stenålder?, medeltid?

Fynd

kvartsavslag

Beskrivning

Inför planerad omläggning av Riksväg 80 förbi Storvik gjordes en utredning av den ca 11 km långa sträckningen. Ett tiotal platser kom i ett andra skede att utredas genom provschaktning. Det utpekade läget för den försvunna medeltida byn Syl noterades liksom platsen för ett, enligt sägnen, stort slagfält mellan svenskar och danskar under senmedeltiden.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ovansjö 305:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö
Ovansjö 306:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö
Ovansjö 307:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö

AIS Nr

6045

År

1994

Namn/plats

Yttermyra

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

bebyggelse lämning, husgrund, brunn

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Inför omläggning av Riksväg 80 förbi Storvik dokumenterades ett område med sentida bebyggelse lämningar. På platsen har tidigare stått en mindre jordbruksfastighet. Byggnaderna revs under första delen av 1900-talet och flyttades. De grunder och brunnar som fanns kvar efter bebyggelsen dokumenterades. Området är beläget norr om Näsby sjön nära den ursprungliga bytomten i Yttermyra. Marken omkring platsen består av odlad inägomark med inslag av blandskog. Trakten är rik på järnålders lämningar och visar en bebyggelsekontinuitet från och med äldre järnålder. Enstaka stenåldersfynd tyder på aktivitet även under denna period. Ett stort antal sentida bebyggelse lämningar förekommer i socknen. Många av dessa är en kvarleva av fäbodväsendet. Bebyggelse lämningarna i Yttermyra var rester efter en gård som uppförts till följd av hemmansklyvning någon gång mellan åren 1837 och 1864. Huvudgården har anor från 1600-talet. Tomten med tillhörande mark försålades 1909 och fungerade som hyresbostad fram till 1936, då bostadshuset flyttades och de övriga byggnaderna lämnades att förfalla. Gården har förutom bostadshuset bestått av en lada med fähus, ett uthus och en jordkällare. Förutom dessa har påträffats anläggningar som inte kan anses höra till fornl. 246. Eventuellt vittnar dessa om ett tidigare utnyttjande av markområdet. Den tillhörande fäboden kan förmodas ha varit en halv fäbod som uppförts till följd

av utrymmesbrist och försörjningssvårigheter någon gång under 1800-talets första decennier. Bebyggelsens och bostadens karaktär antyder en ökad social och ekonomisk stratifiering inom byn som en följd av en snabbt växande befolkning och ökad hemmansklyvning med sämre försörjningsmöjligheter för flertalet landsbygdsbor.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ovansjö 246:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö

AIS Nr

6046

År

1994

Namn/plats

Storviks bangård

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför planerad omläggning av del av järnvägen förbi Storvik utreddes sträckningen, dels genom inventering, dels genom provschaktning på fyra olika ytor. Inga nya fornlämningar framkom.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Ovansjö

AIS Nr

6049

År

1994

Namn/plats

Väg 651

Typ av undersökning

antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, milstolpe, gränsmärke

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med kurvrätning av väg 651 mellan Glössbo och Arbrå flyttades en milstolpe och en gränssten. Milstolpen sattes upp 1785 och gränsstenen 1927. Båda flyttades ett kort stycke från vägen, för att kunna stå kvar där även efter kurvrätningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Rengsjö 163:1	Gävleborg	Hälsingland	Rengsjö
Bollnäs 31:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs

AIS Nr

6079

År

1994

Namn/plats

Ljusne-Söderhamn, ny järnväg

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

lämpliga platser för boplatser under stenåldern

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Inför utbyggnad av Ostkustbanan utfördes en fördjupad utredning. Utredningen hade som mål att försöka bekräfta de indikationer på fornlämningar, främst bosättningar, från yngre stenålder inom det planerade exploateringsområdet som påträffades i samband med utredningens första etapp. Schakt upptogs i alla de lägen som bedömdes vara lämpliga för bosättning under stenåldern. Vid detta arbete påträffades dock inga tecken på förhistorisk aktivitet. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:06)

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Söderala

Gävleborg

Gästrikland

Söderhamn

AIS Nr

6054

År

1994

Namn/plats

Ljusne-Söderhamn, ny järnväg

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

senneolitikum, stenålder, äldre bronsålder

Fynd**Beskrivning**

I samband med omläggning av Ostkustbanan, delen Ljusne-Söderhamn, gjordes en särskild utredning av en ca 2 mil lång och 100 m bred sträckning. Utredningsuppdraget omfattade även några områden för en parallellväg i anslutning till bansträckningen och korsningar av ett par mindre vägar. Utredningen omfattade arkivstudier, en fältinventering samt en begränsad insats av provgröpar för hand. Terrängen inom utredningsområdet utgörs till större delen av stor- och rikblockig morän, vilken avbryts av myrområden och vattendrag. Vegetationen längs bansträckningen idag kännetecknas av barrskog, med en undervegetation av ljung och bärris. Barrskogsområdena avbryts emellanåt av något torrlagda myrmarker. Utredningsområdet är beläget mellan 15 och 65 m.ö.h. och löper i långa stycken mellan 25 och 35 m.ö.h. Fornlämningsbilden i trakten visar ett antal bronsåldersrösen. Fågelfångstanläggningar och järnframställningsplatser förväntades påträffas vid utredningen, men inte stenålderslämningar, emedan kustzonen legat under vattnet vid denna tid. Den gamla järnvägsbanken mellan Askesta och Sandarne genomkorsas av bansträckningen. I sträckningen ansågs tre ytor vara tänkbara bosättningslokaler. Platserna kom att provgrävas i ett senare skede. Inga andra fornlämningar påträffades. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:27)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Söderala
	Gävleborg	Hälsingland	Söderhamn

AIS Nr

6030

År

1994

Namn/plats

Typ av undersökning

antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, milstolpar

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Under sommaren 1994 har milstolparna i Hälsningland rustats upp. Stolparna har rostskyddsbehandlats och målats och fundamenten rättats till. Projektet möjliggjordes genom anslag från Länsarbetsnämnden. Vägverket tillhandahöll personal och utrustning. Länsmuseet fungerade som antikvarisk kontrollant i upprustningsarbetena.

Raä Nr

Län

Landskap

Socken

Gävleborg

Hälsingland

Gävleborg

Gästrikland

AIS Nr

6071

År

1994

Namn/plats

Bergbyskolan

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

gravfält, grav

Datering, period

vendeltid, vikingatid

Fynd

pärla, kamfragment, pilspets, ett spänne

Beskrivning

Ett gravfält skadades när Bergbyskolan 1992 utvidgade sin fotbollsplan och de två återstående gravarna undersöktes. Sannolikt har här funnits ett större gravfält som hängt samman med Hamrånge 8:1, men idag är gravfälten skilda av bl.a. en väg. Gravfältet har haft kontinuitet från vendeltiden fram till slutet av vikingatiden och början av medeltiden.

Den ena undersökta graven var en brandgrav där den döde bränts i en båt eller i en släde. I utkanten av brandgraven fanns det fyra eller fem färgningar som har tolkats som stolphål och som kan ha hört till en gravöverbyggnad. Gravbålet har stått på platsen, och efter bränningen har resterna sopats ihop. Den döde är troligen en kvinna i vuxen ålder som har fått med sig 33 pärlor, kamfragment, pilspets och ett spänne m.m. Graven är C14-daterad till vendeltid.

Den andra graven var en skelettgrav, med öst–västlig orientering. Inga delar av skelettet var bevarade. Den döde hade inte fått med sig några gravgåvor. Det enda som påträffades i graven var några nitar, sannolikt från kistan. De två återstående gravarna på forn. 9 innehöll alltså både en hednisk begravning och en grav vilken av typ och orientering att döma var kristet influerad. Den

nuvarande kyrkan i Hamrånge ligger endast några hundra meter från gravfältet. Det är möjligt att dessa två gravar av helt olika typ på samma gravfält speglar brytningstiden när kristendomen fick sitt genombrott i denna region. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 2000:12)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hamrånge 9:1	Gävleborg	Gästrikland	Hamrånge

AIS Nr

6009

År

1994-1998

Namn/plats

Typ av undersökning

Forskningsprojekt

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplatser, boplat

Datering, period

neolitikum, stenålder

Fynd

Beskrivning

Under sommaren 1994 påbörjades en inventering av Gästriklands neolitiska kustlinje. Inventeringen fortsatte t.o.m. 1998. Målsättningen var att försöka lokalisera keramiska stenåldersboplatser som en gång varit kustbundna. Inventeringsarbetet, som de följande åren kom att utökas med Hälsingland och norra Uppland, utfördes av ALU-finansierad personal. Finansieringen har gjort det möjligt att använda en stor mängd inventerare som har kunnat göra en tämligen heltäckande inventering.

Resultatet av arbetet är att antalet kända neolitiska kustbundna lokaler i Gästrikland och Hälsingland samt norra Uppland ökat med över 3 000%. Det stora antalet stenåldersboplatser har gjort att vi fått omvärdera omfattningen och utbredningen av keramiska boplatser. Idag är stenålderslokaler kända längs hela Gävleborgs neolitiska kustlinje; ett material som följaktligen sätter in de så kallade Hälsingeboplatserna i ett sammanhang. Resultaten från inventeringen har ett stort antikvariskt värde eftersom de ger oss möjlighet att ta hänsyn till lokalerna i samband med skogsbruk, anläggande av skogsbilvägar och andra exploateringar. Eftersom lokalerna är belägna i den nordligaste delen av boplatstypens utbredning har den också ett stort vetenskapligt värde och bör få konsekvenser för våra tolkningar kring denna

företeelse. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 2000:15)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Gästrikland	
	Gävleborg	Hälsingland	

AIS Nr

6008

År

1995

Namn/plats

Enångers Svedja

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

bergsbruk, stenbrott

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Vid omläggning av Ostkustbanan mellan Kursil och Änga undersöktes ett stenbrott i Enångers socken. Stenbrottet utgjordes av ett större markfast och två mindre lösa block och området mätte 5 x 5 m. Alla blocken bar spår av stenbrytning i form av inhuggna kilar. Det har troligen använts vid husbehov, t ex till grindstolpar eller husgrundsten till närliggande gårdar. Stenbrottet dokumenterades med hjälp av inmätning, ritning och fotografering.

Raä Nr

Enånger 147:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Enånger

AIS Nr

6020

År

1995

Namn/plats

Axmarby

Typ av undersökning

specialinventering

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

industrilämning, handkvarnstensbrott

Datering, period

medeltid - nyare tid

Fynd

handkvarnämne

Beskrivning

En kartering och specialinventering utfördes av fornlämning 125 i Axmarby. Fornlämningen utgörs av ett stenbrott vid vilket tillverkats handkvarnar. Stenbrottet har länge varit föremål för plundring och är relativt okänt utanför Axmarby. Målsättningen var att dokumentera fornlämningen innan den blev utsatt för vidare åverkan. Iakttagna kvarnstensämnen karterades och beskrevs.

Fornlämningsområdet består av skogsmark. Platsen ligger nära kusten på cirka 25 meters höjd över havet. Terrängen är kuperad och ställvis storblockig med ett flertal myrar och sankområden. Ostkustbanan skär östra delen av fornlämningen. Fornlämning 125 omfattade enligt uppgift i fornminnesregistret en yta av sammanlagt 255 000 kvm. Vid dokumentationen kunde inga kvarnstenar iakttagas i den nordvästligaste delen av området. Område 125 a och b befanns också mer eller mindre gå i varandra utan någon klar gräns. Kvarnstensämnen påträffades även på östra sidan om järnvägsspåret, ett faktum som var känt 1963 men som sedan fallit bort vid den senast fornminnesinventeringen (1982).

Kvarnstensbrottet i Axmarby finns inte omnämnt i några historiska källor och inte heller i det äldre kartmaterialet. Namnet Kvarnmogarna är av nyare datum

och kan inte användas i daterande syfte.

Handkvarnar av roterande typ har använts i Sverige ända in på 1900-talet, trots att lagstiftningen sökt reglera innehavet av husbehovskvarnar. Tull upptogs vid gemensamt ägda eller statsägda vatten- och väderkvarnar vilka utvecklades ur handkvarnen och etablerades i Norden under senare delen av medeltiden.

Flertalet av de kvarnstenar som påträffades inom fornlämning 125 var avsedda för handkvarnar och anpassade för dessa i storlek. Dock iaktogs en halvfärdig kvarnsten vilken av måtten att döma var avsedd för en större kvarn, driven av vatten eller vind. Eventuellt är denna större sten ett uttryck för en utveckling mot produktion av större kvarntyper. Tillverkningsprocessen har i alla led skett i nära anslutning till råvarufyndigheten. Den övervägande delen av kvarnstensämnen påträffades i de storblockiga områdena inom fornlämningen. Råvaran är av begränsad mängd. En datering av kvarnstenarna gick inte att utföra vid dokumentationen.

(Se Rapport / Länsmuseum Gävleborg ; 1995:38)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hamråde 125:1	Gävleborg	Gästrikland	Hamråde

AIS Nr

6039

År

1995

Namn/plats

Övre Storvik

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

medeltid

Fynd

kol

Beskrivning

Vid planerad omdragning av riksväg 80 utfördes en arkeologisk undersökning av Ovan sjö 307:1. Den nya vägsträckningen var planerad att löpa från Tegelbruket i Storvik längs Näsby sjöns norra strand fram till Kungsgården. 1994 utfördes en delundersökning av lämningen, då mörkfärgningar med inslag av rostfärgning påträffades. Med kolprover daterades verksamheten på platsen till medeltid. Ovan sjö socken är rik på järnålderslämningar, med kontinuitet från och med äldre järnålder, men har även inslag av stenålder, som ofta påträffas i anslutning till sjöar, ca 75–100 m.ö.h. 16 anläggningar påträffades, bestående av mindre kol- och sotfläckar. Inga fynd påträffades som kunde ge information om verksamheten på platsen. Tidigare utförda dateringar visar dock att människor rört sig i trakten under järnålder och medeltid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ovansjö 307:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö

AIS Nr

6040

År

1995

Namn/plats

Österberg

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

metallframställning, järnframställningsplats

Datering, period

vendeltid, vikingatid

Fynd

slagg, slagen kvarts, recenta föremål

Beskrivning

Inför en omläggning av riksväg 80, sträckan Tegelbruket–Kungsgården, utfördes en arkeologisk undersökning. Fornlämningsområdet som är beläget i åkermark, banades av och framkomna anläggningar dokumenterades. Undersökningsområdet låg i sydsluttande åkermark ned mot Näsby sjön. Marken är lerbunden. Höjden över havet (65–75 m) gör att platsen varit frilagd från vatten sedan tidig stenålder. Topografiskt sett utgör området ett lämpligt underlag för många slag av förhistorisk aktivitet. Trakten är rik på lämningar från järnålder; såväl gravar som rester av lågteknisk järnframställning. Det finns också indikationer på att människor funnits här under stenålderns mellersta skede. 17 mindre ansamlingar av kol och sot samt två avslag av kvarts påträffades. Lågtekniskt slagg påträffades över hela området. Övriga fynd var recenta eller obestämbara delar av järnföremål, och ett antal skärvor av yngre rödgods och benporslin. Fosfatprover togs på var femte meter över området. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:40)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ovansjö 305:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö

AIS Nr

6036

År

1995

Namn/plats

Stambanan, Hedsjön-Holmveden

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Lundblad

Fornlämningskategori

boplatser, boplat, fångstgropar

Datering, period

mesolitikum, stenålder

Fynd

slagen kvarts, kvartsit, tvärpilspets

Beskrivning

Med anledning av planerad ny sträckning för Stambanan, delen Hedsjön–Holmsveden, gjordes en fördjupad utredning av åtta lägen. Två stenåldersboplatser och två fångstgropar påträffades. Lokalerna ligger i sandiga marker 125 respektive 105 m.ö.h.

Läge 1, Döljebro: Två fångstgropar fastställdes som fast fornlämning. Fångstgropar är en av de vanligaste fornlämningstyperna i mellersta och norra Sverige.

Läge 2, Valhalla (Ockelbo): Utgör fast fornlämning i form av en stenåldersboplat. Boplaten ligger i en sydvästsluttning i en moränbacke. I området har det kommit slagen kvarts och skärvig sten. Det finns även mindre platåer, vilket kan vara rester efter hyddlämningar.

Läge 4, Åsen: Utgör fast fornlämning i form av en stenåldersboplat. Boplaten är belägen i en nordostsluttning i åkermark. I ett av sökschakten kom det en tvärpilspets av bergart, samt ett kvartsitavslag. Tidigare har det gjorts ett yxfynd i samma område (fornl. Skog 46:1 numera Ockelbo 284:1).

Läge 6, Nyängsberget: Utgör fast fornlämning i form av en större slagplats eller mindre boplats. Lokalen ligger i en västsluttning i en sandig backe. På en mindre yta kom slagen vit kvartsit.

De båda fångstgroparna vid Döljebro slutundersöks. Generellt är de grunda fångstgroparna äldre än de djupa, vilket gör det troligt att fångstgroparna vid Döljebro är från historisk tid. Stenålderslokalerna vid Valhalla, Åsen och Nyängsberget förundersöks. Troligen utgörs Nyängsberget av en mindre lokal. Valhalla och Åsen är boplatser, den vid Åsen är kraftigt skadad av en mindre väg och av plöjning. Av nivåerna över havet att döma (100,00–125,00 m.ö.h.) och av materialet hör de tre stenålderslokalerna till mesolitisk tid. Fyndmaterialet består av bearbetad sten. (Se Rapport / Länsmuseum Gävleborg ; 1996:07)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ockelbo 66:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo
Ockelbo 68:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo
Ockelbo 284:1	Gävleborg	Hälsingland	Skog
Skog 171:1	Gävleborg	Hälsingland	Skog

AIS Nr

6024

År

1995

Namn/plats

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, husgrund, boplatsgröp

Datering, period

Fynd

Beskrivning

På grund av husbyggnation utfördes en arkeologisk utredning. Beskrivning saknas men i FMIS framgår att utredningen utfördes under vintern och att snön gjorde lämningarna svårbedömda. Trots det kunde två boplatsgröpar och två till tre källargrunder påvisas.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Gävle 261:1	Gävleborg	Gästrikland	Gävle
Gävle 261:2	Gävleborg	Gästrikland	Gävle

AIS Nr

6047

År

1995

Namn/plats

Bro över Ullungen, Edsbyn

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

fyndplats

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

I samband med planerat bygge av en ny bro vid sjön Ullungen i Ovanåker och en breddning av väg 680 utfördes en utredning för att undersöka om ett lösfynd av en pilspets av kvartsit hörde till en stenåldersboplats. De sökschakt och provrutor som togs upp visade dock inga spår efter någon forntida aktivitet. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:26)

Raä Nr

Ovanåker 83:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Ovanåker

AIS Nr

6031

År

1995

Namn/plats

Norråla Berge

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

jakt- och fiskelämning, fågelfångstanläggning

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Inför omläggning av E4 mellan Styvje och Änga undersöktes en fågelfångstanläggning. Fågelfångstanläggningen ser ut att kunna var två separata anläggningar. De bestod av lösa stenar lagda i rad och i zick-zack mönster på en kal berghäll. Anläggningarna undersöktes med hjälp av inmätning, ritning ochh fotografering. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:37)

Raä Nr

Norråla 179:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Norråla

AIS Nr

6032

År

1995

Namn/plats

Styvje

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

befästningsanläggning, skyttevärn

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av omläggning av Ostkustbanan mellan Kursil och Änga undersöktes två skyttevärn. Det primära syftet var att dokumentera lämningarna, som kännetecknas av att de är svårdaterade. Skyttevärnen ligger i en västerslutning i anslutning till kyrkstigen "Mostigen". De dokumenterades med inmätning, ritning och fotografering. De visar sig som ovala, ca 1 m djupa gropar i marken med en uppkastad vall av jord och sten i slutningens riktning. De två lämningarna är mycket lika i både konstruktion och form. Det rör sig med största sannolikhet om historiska lämningar. De dokumenterades med inmätning, ritning och fotografering.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Norråla

AIS Nr

6033

År

1995

Namn/plats

Styvje

Typ av undersökning

kartering

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, kyrkstig

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av en omläggning av Ostkustbanan mellan Kursil och Änga undersöktes delar av en kyrkstig. Kyrkstigen, ”Mostigen”, är relativt lång, ca 12 km och undersökningen rörde enbart en del av stigen, ca 800 m. Stigen dokumenterades med inmätning och fotografering. Den har använts av ortsbefolkningen och leder från Kyrkbyn i Mo till Söderhamn och dess kyrka.

Raä Nr

Norralla 178:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Norralla

AIS Nr

6035

År

1995

Namn/plats

Mo

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

fångstgrop

Datering, period**Fynd**

kol

Beskrivning

Inför utbyggnaden av Stambanan, sträckan Ockelbo–Kilafors, undersöktes två fångstgropar vid Hedsjön. En av fångstgroparna var registrerad i fornlämningsregistret, den andra upptäcktes i samband med en inventering av bansträckningen. Anläggning 1 var en grop, 3,8 m i diameter, omgiven av en 1,4 m bred och 0,3 m hög vall. I profilen syntes en rektangulär nedgrävning vars bottenplan låg 1,9 m under vallens krön. Anläggning 2 låg 44 m NNV därom. Den bestod av en flack grop, 5 m i diameter omgiven av en 1,5 m och 0,2 meterhög vall. I profilen syntes fångstgropen som en konisk nedgrävning med ett djup på 2,3 m från vallens krön. Ytterligare en grop som före undersökningen bedömdes som osäker konstaterades vara en fångstgrop. Ett kolprov från anläggning 1 gav en okalibrerad C14-datering till 1760 e.Kr. Fångstgropen är därmed en av de yngsta daterade i länet. De två andra groparna representerar sannolikt ett äldre skede. De saknade rester av konstruktioner och var utformade som koniska nedgrävningar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:29)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ockelbo 261:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo
Ockelbo 261:2	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo
Ockelbo 261:3	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo

AIS Nr

6006

År

1995

Namn/plats

Enångers Myra

Typ av undersökning

kartering

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

färdväg, kyrkstig

Datering, period

nyare tid, före 1850

Fynd**Beskrivning**

Inför omläggning av ostkustbanan mellan Kursil och Änga samt omläggning av E4 mellan Styvje-Änga undersöktes delar av en kyrkstig i Enångers socken. Kyrkstigen har använts av ortsbefolkningen för att ta sig från trakterna kring Ångersjön till kyrkan i Enånger. Den berörda delen, ca 800 m, undersöktes med hjälp av inmätning, ritning och fotografering. Stigen mättes in med differential GPS för att kunna läggas in på den ekonomiska kartan.

Raä Nr

Enånger 66:2

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Enånger

AIS Nr

6038

År

1995

Namn/plats

Övre Storvik

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Lundblad

Fornlämningskategori

boplatslämning, boplats

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av en omdragning av riksväg 80 gjordes en arkeologisk undersökning av ett område med mörkfärgningar i åkermark, ca 75 m.ö.h. i en norrslutning. Vid en fördjupad utredning hade färgningarna tolkats kunna härstamma från en stenåldersboplats. Flera lösfynd har tidigare hittats i omgivningen. Matjordslagret schaktades bort med maskin för att frilägga färgningarna. Dessa visade sig dock vara diffusa och omöjliga att tolka, varpå undersökningen avbröts. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:12)

Raä Nr

Ovansjö 306:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Ovansjö

AIS Nr

6055

År

1995

Namn/plats

Älvkarleby-Bomansberget

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

fångstgrop, fossil åkermark

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

En inventering utfördes inför utbyggnaden av den nya järnvägssträckningen Älvkarleby– Bomansberget, delen inom Gävleborgs län. Området okulärbesiktigades, varvid två, eventuellt tre, fångstgropar påträffades. I samband med exploateringen planerades anläggning av en banvall över delar av sjön Trösken, som under förhistorisk tid har varit en skyddad naturhamn. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:32)

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Valbo

AIS Nr

6037

År

1995

Namn/plats

Vallhalla

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Lundblad

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

mesolitikum, stenålder

Fynd

slagen kvarts, kvartsit

Beskrivning

Med anledning av planerad omdragning av Stambanans nya sträckning Hedsjön–Holmsveden, gjordes en förundersökning på en stenåldersboplats. Lokalen ligger 105,00 m.ö.h. i en sydvästsluttning. Valhalla är en större mesolitisk lokal, vilken under stenåldern sannolikt varit kustbunden. Det berörda fornlämningsområdet uppgick till ca 2 000 m² och kulturlagrets djup varierade från 0,1 till 0,3 m. Flera platåer iaktogs och bedömdes kunna vara hyddlämningar. Flera nedsänkningar och platåer kunde utgöra hyddgrunder. Även en slagplats påträffades, med stora mängder slagen kvarts och en knacksten. I vissa provgropar fanns rikligt med slagen kvarts. Inom ett större område påträffades slagen sten. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:09)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ockelbo 66:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo

AIS Nr

6053

År

1995

Namn/plats

Söderhamns stad, Faxeholmen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Lundblad

Fornlämningskategori

befästning, borgruin

Datering, period

medeltid

Fynd

sölja, rustningsdetalj, del till armborst, nyckel, bronsfragment, djurben

Beskrivning

En antikvarisk kontroll gjordes av en mindre del av den medeltida borgen Faxeholm med anledning av att ett stort träd blåst ner. Trädets stora rotsystem hade dragit upp en stor krater i kulturlagret, omfattande ca 6 kvm. I gropen och i trädets rotsystem omhändertogs fyndmaterial, som till stor del bestod av bränd lera, obrända ben och några metallföremål. De obrända benen var av nöt och får/get och flera av benen hade slaktspår. Av metallföremål fanns bl.a. en sölja, spikar, nyckel och två bronsbleck. Fynden låg i svart och fet jord, troligen i en avskrädesgrop. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:06)

Raä Nr

Söderhamn 4:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Söderhamn

AIS Nr

6052

År

1995

Namn/plats

Långbo

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

mesolitikum, stenålder

Fynd

slagen kvarts, kvartsit, porfyr, hälleflinta, yxa, hasselnötskal och brända ben

Beskrivning

En förundersökning utfördes på en boplats på grund av planerad utbyggnad av stambanan vid Långbo. Boplatsen var belägen på en nivå av 106 m.ö.h. i en långsträckt nordsluttning ner mot Gårdsjön och Yttersjön. Delar av lokalen var skadad av en skogsbilväg och av några äldre grustäcker. Den berörda ytan uppgick till ca 20 000 m². Kvadratmeterstora rutor handgrävdes var tionde meter, dvs. på 1% av ytan. Kulturlagret hade en tjocklek av 0,30–0,40 m. Inom området syns även ett flertal plataer som kan vara spår efter hyddbottnar. I rutorna påträffades slagen sten. Fyndmaterialet består främst av bearbetad sten, såsom kvarts, kvartsit, porfyr, hälleflinta. Det förekommer även några enstaka fragment av hasselnötskal och brända ben. Benmaterialet kommer från vikaresäl.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:17)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Skog 170:1	Gävleborg	Hälsingland	Skog

AIS Nr

6050

År

1995

Namn/plats

Rogsta prästgård, Frölland, Blästa

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

grav, röse, bebyggelselämning

Datering, period

äldre bronsålder, järnålder, yngre järnålder, vikingatid

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av omläggningar av vissa delar av Rogstavägen utfördes en utredning av vägsträckan Mogarna–Malsta. Utredningen utfördes med kartstudier och fältrekognosering. Området ligger lägre än 30 m.ö.h.. Huvuddelen av marken längs Rogstavägen är uppodlad. Rogsta är en fornlämningstät socken och längs den aktuella vägsträckningen är ett flertal gravar och gravfält från bronsålder och järnålder kända. Namnen längs Rogstavägen visar också på bebyggelseetablering senast under yngre järnålder. 30 m öster om röset fornl. 289 observerades en dikesformation vid en svagt terrassliknande upphöjning. Även sydväst om röset iaktogs en svag platå. I övrigt anträffades inga anläggningar utöver redan registrerade fornlämningar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:34)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Rogsta 63:1	Gävleborg	Hälsingland	Rogsta
Rogsta 289:1	Gävleborg	Hälsingland	Rogsta
Rogsta 289:2	Gävleborg	Hälsingland	Rogsta
Rogsta 289:3	Gävleborg	Hälsingland	Rogsta

AIS Nr

6012

År

1995

Namn/plats

Malvik, älvkarhed

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, kolningsgrop

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av det planerade byggandet av väg 604, sträckan Älvkarhed-Malvik utfördes en arkeologisk utredning. Utredningen innefattade såväl kartstudier som en fältinventering. Resultatet av denna blev en nyupptäckt kolningsgrop, en osäker kolningsgrop och flera mindre högar som inte gick att funktionsbestämma okulärt.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Alfta 98:1	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 98:3	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 219:1	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 219:2	Gävleborg	Hälsingland	Alfta

AIS Nr

6013

År

1995

Namn/plats

Malvik, Älvkarhed

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, kolningsgrop

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

I samband med en arkeologisk utredning av väg 604 sträckan Älvkarhed-Malvik i Alfta socken framkom en kolningsgrop, en osäker kolningsgrop och flera högar av svårbestämd karaktär. I syfte att avgöra dessa lämningars art och omfattning, samt undersöka om ytterligare järnhanteringsrelaterade fornlämningar fanns inom vägarbetsområdet utfördes en förundersökning. Denna omfattade en specialinventering, provundersökning av högarna samt sökschakt i anslutning till kolningsgropen. Två nya kolningsgropar upptäcktes vid specialinventeringen, varav en låg inom vägarbetsområdet. Sökschaktet gav inga lämningar efter mänsklig aktivitet. Den osäkra kolningsgropen och högarna kunde avskrivas som fornlämningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Alfta 98:1	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 98:3	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 219:1	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 219:2	Gävleborg	Hälsingland	Alfta

AIS Nr

6014

År

1995

Namn/plats

Malvik 6:1

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, kolningsgrop

Datering, period

vikingatid

Fynd

kol

Beskrivning

Med anledning av ombyggnad av väg 604 mellan Älvkarhed och Malvik undersöktes två kolningsgropar. De två undersökta anläggningarna uppvisade stora likheter i form och storlek. Båda hade ett rektangulärt bottenplan, omgiven av en oval vall, ca. 10 x 8 meter stor. Bottenplanets storlek kunde efter undersökning i plan uppskattas till ca 22 kvm i bägge kolningsgroparna. Inga större kolstycken, som kunnat ge svar på hur veden varit staplad, fanns kvar. Anläggning 1 har C-14 daterats till 980+/-65 BP.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Alfta 98:1	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 98:3	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 219:1	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
Alfta 219:2	Gävleborg	Hälsingland	Alfta

AIS Nr

6016

År

1995

Namn/plats

Föne 13:6

Typ av undersökning

forskningsundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

fångstgrop

Datering, period**Fynd**

kol

Beskrivning

Länsmuseet och Föne Fornminnesförening undersökte och rekonstruerade en fångstgrop. Undersökningen initierades av deltagarna i en studiecirkel om kulturmiljövård i skogen. Den rekonstruerade gropen är tänkt att ingå i en exkursionslinga i södra delen av passet mellan Holberget och Sergeantberget i Föne. Fångstgropen är den näst nordligaste i ett system av nio gropar (fornl. 216, 217 och 219). Före avtorvningen syntes anläggningen som en oval grop, 3,6 x 4,3 m stor och 1,4 m djup. Den omgavs av en 2,5–3 m bred vall. På två olika nivåer påträffades cirklar av flata stenar. Dessa har troligen haft till uppgift att stabilisera uppkastade massor och bilda infasade stöd för att få rätt lutning på innerklädnaden. Bottenkonstruktionen bestod av en sparklåda vilken syntes som en kolfärgning, 0,8 x 1,3 m stor och 0,4 m som djupast. Eventuellt har lådan renoverats då två lager kol kunde iaktas i sektionen. Dock syntes endast ett uppkastningslager. Inga säkra rester efter någon innerklädnad kunde konstateras. Ett kolprov från anläggningens botten analyserades. Den kalibrerade dateringen blev 1195 e.Kr.

Rekonstruktionen utfördes efter undersökningen av medlemmar ur Föne fornminnesförening. Sparklådan tillverkades i gran efter de mått som framkommit vid undersökningen. Gropens väggar kläddes med granstöror.

Halva groppen maskerades med slånor, ris och mossa. Området kring anläggningen inhägnades och en informationsskylt sattes upp. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 1996:05)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Färila 219:2	Gävleborg	Hälsingland	Färila

AIS Nr

6017

År

1995

Namn/plats

Holmsund

Typ av undersökning

forskningsundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm, Katarina Lias

Fornlämningskategori

bebyggelse lämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

yngre rödgods, kinesiskt importporcelain, kritpipsfragment, tegel, järnspik, flinta och glas

Beskrivning

I ett samarbete mellan länsmuseet Gävleborg och Vasaskolan (gymnasieskola i Gävle) undersöktes två sentida husgrunder i Bomhus. Enligt de historiska källorna utgjorde husgrunderna fäbodstället Skyttska rönningen, som var i bruk från 1700-talets början fram till 1831. Lämningen ligger mellan två kända RAÄ nr Gävle 210:1 och Gävle 240:1.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Gävle

AIS Nr

6019

År

1995

Namn/plats

Ryssgrundet

Typ av undersökning

Forskning, provtagning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

spärranordning, stäk, pålspärr, stenkistor

Datering, period

medeltid

Fynd**Beskrivning**

En arkeologisk provtagning utfördes på stäken vid Hamrånge fjärden i avsikt att ge bättre datering av lämningarna. De hittills utförda dateringarna har pekat på såväl 1700-tal som medeltid.

Raä Nr

Hamrånge 65:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Hamrånge

AIS Nr

6007

År

1995

Namn/plats

Oppänge

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

fornlämningsliknande lämning, hög

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av en planerad ombyggnad av bron över Ängaån längs väg E4 utfördes en förundersökning av en högliknande lämning. Undersökningen utfördes med grävmaskin. Halva högen grävdes ned till ursprunglig marknivå. Inga äldre lämningar påträffades utan högen innehöll endast jord, grus och sten. Massorna har troligen kastats upp vid muddring av Ängaån. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:21)

Raä Nr

Enånger 20:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Enånger

AIS Nr

6082

År

1995

Namn/plats

Åkerby

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

grav

Datering, period

vikingatid

Fynd

svärd, yxa, spjutspets, ringnål och diverse järnföremål

Beskrivning

Flera vikingatida föremål påträffades i ett jordgubbsland. På fyndplatsen undersöktes en grav som sannolikt har utgjorts av en flack hög uppbyggd av jord och sten. Delar av kärnröset har bestått av större stenblock. Åkerbygraven är en av de rikaste undersökta vapengravarna i Gästrikland. Fyndmaterialet utgörs av bl.a. ett svärd, en yxa, en spjutspets, en ringnål och diverse järnföremål.

Graven kan dateras till 900-talet e.Kr. Vid kartering av tomten kunde sex flacka förhöjningar urskiljas i gräsmattan. Förhöjningarna kan vara skadade gravar. Vid intervjuer med de boende på platsen framkom att det tidigare har hittats ett likarmat spänne i åkern söder om den nu undersökta graven. Enligt uppgift skall man också ha påträffat ett svärd på tomten. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 2000:09)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ockelbo 277:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo

AIS Nr

6089

År

1995

Namn/plats

Långbo

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Lundblad

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

mesolitikum, stenålder

Fynd

bearbetad kvartsit och kvarts, skrapa, avslag

Beskrivning

Med anledning och omläggning av stambanan, sträckan Hedsjön–Holmsveden, utfördes en förundersökning av en mesolitisk lokal vid Nyängsberget. Lokalen ligger ca 125,00 m.ö.h. i sandig västsluttning. Platsen kan ha varit kustbunden under stenåldern. Större delen av lokalen var kraftigt skadad av två skogsvägar och några sandtäkter. Kvar fanns endast fläckvis oskadad fyndförande mark. Fynden påträffades på ett mindre område. De består endast av bearbetad sten, främst vit kvartsit men även kvarts. I fyndmaterialet finns två retuscherade skrapor, resterande delen består av restprodukter efter stembearbetning. Troligen har lokalen utgjort en större slagplats eller en jaktstation. Det kan finnas ett samband mellan denna lokal och den närliggande boplatsen vid Gårdsjösundet.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:08)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Skog 171:1	Gävleborg	Hälsingland	Skog

AIS Nr

6088

År

1995

Namn/plats

Mellan Kursil-Änga, Vedmora m fl

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

stenålder

Fynd

bearbetad kvarts

Beskrivning

Med anledning av utbyggnad av den nya Ostkustbanan mellan Söderhamn och Hudiksvall utfördes en utredning av sex av de åtta lokaler som påträffades vid utredningar 1994–1995. Lokalerna var belägna mellan Kursil i Norrala och Änga i Enångers socken.

Av de sex utredda lokalerna innehöll endast läget vid Vedmora skjutbana i Enångers socken fornlämningar. Fynden bestod av bearbetad kvarts, påträffade inom en yta av 10 x 10 m. Lokalen var en boplats från stenåldern. På övriga utredda lokaler påträffades inga fornlämningar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:16)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Norråla
	Gävleborg	Hälsingland	Enånger
Enånger 145:1	Gävleborg	Hälsingland	Enånger

AIS Nr

6087

År

1995

Namn/plats

Styvje-Änga

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Längs den nya sträckningen av väg E4 mellan Söderhamn och Hudiksvall, sträckan Styvje (Norråla)- Änga (Enånger), utfördes en fördjupad utredning. År 1995-1996 gjordes en fördjupad utredning på 13 av 20 eventuella boplatsslägen som hade påträffats vid besiktning 1994 och 1995. Övervägande delen var belägna i skogsterräng; på morän- och/eller sandmark. Ingen av platserna var belägna högre än 50 m.ö.h. Flera lägen uppvisade höjdmässiga överensstämmelser med den kända stenålderslokalen Hedningahällan samt bronsålderslämningar i området. Inom läge 5, Losjö I, påträffades en kolmila, som inte klassades som fornlämning. Tre lägen var intressanta ur arkeologisk synpunkt. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:13)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Norråla
	Gävleborg	Hälsingland	Enånger

AIS Nr

6086

År

1995

Namn/plats

Ale, Å

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

stenålder

Fynd

slagen kvarts och kvartsit, retuscherad skrapa

Beskrivning

Med anledning av omläggning av väg E4 och Ostkustbanan gjordes en förundersökning av boplatsen Måndagsbäcken, som ligger i en långsträckt söderslutning, 63–65 m.ö.h. Slutningen utgörs av en sandig backe, som blir lerigare på de lägre partierna. Vegetationen utgörs av barrskog. Den berörda delen av boplatsen uppgick till 4 300 kvm. Det fyndförande lagrets djup var i genomsnitt ca 0,20 m. Flera platåer och svackor bedömdes kunna vara hyddgrunder och aktivitetsområden.

Fynden består av slagen kvarts och kvartsit. Kvartsen är bearbetad med bipolär- och plattformsmetod. I kvartsmaterialet finns bl.a. en retuscherad skrapa. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:18)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Norråla 177:1	Gävleborg	Hälsingland	Norråla

AIS Nr

6085

År

1995

Namn/plats

Stambanan Skästra-Hybo

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför utbyggnad och nydragning av stambanan, delen Skästra–Hybo, utfördes en utredning med kart och arkivstudier samt en besiktning. I bansträckningens närhet finns ett antal fornlämningar både från sten- och järnålder. Området som omgärdar bansträckningen utgörs av låglänta strandområden med lera och myrmarker som huvudsaklig marktyp. Det äldre kartmaterialet visar inga fornlämningar ovan jord. Akterna avslöjar dock att huvuddelen av järnvägssträckningen består av odlad mark, åtminstone sedan tidigt 1800-tal.

Tre misstänkta boplatsslägen iaktogs i bansträckningen. Samtliga utgjordes av svagt kuperade sluttningar vid Ljusnan och Grådbäcken med gräsbevuxen lerjord. De var belägna på samma höjd över havet som de stenåldersföremål som påträffats i trakten. Topografin vid lägena är sådan att de även skulle kunna utgöra platser för lågteknisk järnframställning. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:33)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Järvsö
	Gävleborg	Hälsingland	Ljusdal

AIS Nr

6004

År

1995

Namn/plats

Enångers-Änga

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

bergsbruk, brott eller täkt

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

I samband med omläggning av E4 mellan Styvje och Änga undersöktes ett stenbrott i Enånger socken. Stenbrottet utgjordes av ett flyttblock och bar spår av stenbrytning i form av borrhål. Det undersöktes med hjälp av mätning, ritning och fotografering. Stenbrottet har troligen använts vid husbehov, t ex till grindstolpar eller husgrundsten till närliggande gårdar.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Hälsingland

Enånger

AIS Nr

6083

År

1995

Namn/plats

Bergsjö kyrkby

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Per Thorén

Fornlämningskategori

grav, stensättning

Datering, period

äldre järnålder

Fynd

ben, kamfragment, järnfragment

Beskrivning

En stensättning med mittblock undersöktes. Graven var delvis skadad och möjligen plundrad. Ingen klart avgränsad gravgömma påträffades. Däremot iaktogs brända ben från människa spridda omkring mittblocket. Fynden inskränkte sig till tre kamfragment och sju obestämbara järnfragment. Baserat på resultatet från en C14-analys, i kombination med flera karaktäristiska drag i såväl det yttre som det inre gravskicket, har graven daterats till äldre järnålder.

Raä Nr

Bergsjö 57:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Bergsjö

AIS Nr

6005

År

1995

Namn/plats

Enångers Änga

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

bergsbruk, stenbrott

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

På grund av en omläggning av E4 mellan Styvje och Änga har ett stenbrott i Enångers socken undersökts. Stenbrottet utgjordes av ett flyttblock och bar spår av stembrytning i form av inhuggna kilar. Här finns också tre omkringliggande högar med block; rester efter brytningen. Stenbrottet undersöktes med hjälp av inmätning, ritning och fotografering. Det har troligen använts vid husbehov, t ex till grindstolpar eller husgrundsten till närliggande gårdar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:37)

Raä Nr

Enånger 148:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Enånger

AIS Nr

6081

År

1995

Namn/plats

Mo och Tomtnäs

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

En utredning föranleddes av utbyggnaden av Stambanan mellan Ockelbo och Kilafors, etappen Mo grindar–Hedsjön. Två misstänkta boplatslägen berördes. Ett antal provgropar togs upp i båda lägena och innehållet sållades. Inga arkeologiska lämningar påträffades. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1995:24)

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Ockelbo

AIS Nr

6080

År

1995

Namn/plats

Engeshöjden, Bönan

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Lundblad

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Med anledning av planerad exploatering och byggnation utfördes en utredning inom Engeshöjden. Engeshöjden ligger endast 18–24 m.ö.h., vilket innebär att eventuella lämningar är från järnåldern och historisk tid. Området besiktigades och på möjliga boplatsoområden upptogs provgropar, med fyllhammare och skårslev. Strax utanför södra delen av exploateringsområdet iaktogs två, eventuellt tre källargrunder, uppbyggda av kallmurad sten, ca 5 x 2 m stora. Dessa lämningar berörs inte av exploateringen.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:10)

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Hille

AIS Nr

6003

År

1995

Namn/plats

Enångers-Änga

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Kristina Martinelle och Maria Persson

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, hålväg

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Inför en omläggning av E4 mellan Styvje och Änga undersöktes en hålväg i Enånger socken. Hålvägen var ca 90 m lång och 1,5-6 m bred och visade sig i södra delen som en ränna och i norra delen som en sänka i terrängen. Den gick ned mot Ljusbäcken och någon tydlig fortsättning på andra sidan observerades inte. Lämnningen dokumenterades med hjälp av inmätning och fotografering.

Raä Nr

Enånger 150:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Enånger

AIS Nr

6084

År

1995

Namn/plats

Brännmo

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Cecilia Hällström

Fornlämningskategori

bebyggelse lämning

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

En bebyggelse lämning vid Brännmo dokumenterades för att försöka datera denna. Den utgörs av bebyggelse rester efter en övergiven, nedbrunnen gård. Gården omnämns första gången i historiskt kartmaterial 1772, och omfattade då 5 öresland och 12 plogland. Den sista uppgiften i kartmaterialet är från 1894 då gården ägdes av Brolin, som sedan arrenderade ut gården. Gården brann ned på 1930-talet efter ett åsknedslag. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:25)

Raä Nr

Enånger 106:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Enånger

AIS Nr

6094

År

1996

Namn/plats

Västbyggeby

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

fyndplats

Datering, period

vikingatid

Fynd

ändplatta till vikingatida silverhalsring, pärla, brända ben

Beskrivning

I samband med en mindre inventering inom ramen för projektet "Yngre stenålderns kustboplatser" påträffades och identifierades en ändplatta till en vikingatida silverhalsring som förvarades hos en privatperson i Västbyggeby. Föremålet hade påträffats i familjens potatisland 20 år tidigare. Denna typ av silverföremål förekommer bland annat i skattfynd. Det fanns därför misstankar att flera föremål

kunde finnas i potatislandet, varför en efterundersökning gjordes på fyndplatsen.

Det aktuella området söktes av med metalldetektor. Endast sentida föremål påträffades. Vidare sållades mindre jordmassor. I sållningen påträffades fragment av en smält glasflusspärla samt några brända ben. Dessa fynd kan höra till ett förstört gravfält från yngre järnålder, som en gång legat på impedimentet. Att resterande delar av en eventuell skatt inte påträffades kan bero på att fyndplatsen låg nära tomtgränsen och att sådana kan finnas kvar på en annan tomt. En alternativ förklaring är att någon tidigare hittat skatten men inte rapporterat fyndet. Det finns en muntlig tradition som stöder denna hypotes. Liknande halsringar, som den till vilken ändplattan har hört, har påträffats i skattfynd vid bland annat Allmänninge i Valbo socken och Kärven

i Hållnäs socken i Uppland. Fyndet från Allmänninge påträffades 1836, endast 4 km öster om platsen för fyndet i Västbyggeby. Mycket tyder på att ändplattan kommer från en silverskatt men det kan inte helt avfärdas att den härrör från ett förstört gravfält, eller en boplats.

Vi vet att majoriteten av silverskatterna med högklassigt silversmide gömdes i Norra Roden. Människorna i Roden har sannolikt haft direkta kontakter med de slaviska områdena på andra sidan Östersjön. Detta gör att man kunnat förvärva denna typ av föremål, vilket säkerligen bidragit till att fynd idag görs i dessa områden. Det är påtagligt att dessa skattfyndsdepåer på svenska fastlandet är knutna till kustområdena. De depåer som inte ligger i Roden har legat i viktiga administrativa centra, såsom Gamla Uppsala och Sigtuna. Vi vet också att skatterna nedlades under samma tid, dvs. allra äldsta medeltid. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 2000:7)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Valbo 423:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6093

År

1996

Namn/plats

Mackmyra

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

gravfält, grav, stolphål, kolningsgrop, boplats

Datering, period

stenålder, vikingatid

Fynd

pärla, brända ben, keramik, bearbetad sten

Beskrivning

Med anledning av att delar av ett gravfält skadats i samband med omläggningen av Smiåkersvägen år 1994 utfördes en undersökning. Pärlor och brända ben låg exponerade i diket vid vägen. Gravfältet var kraftigt skadat av en äldre väg som gick rakt igenom dess södra del och av Smiåkersvägen som skurit rakt igenom den sydligaste delen. Sju gravar, varav en innehöll en sekundärbegravning, undersöktes. Gravarna var av typen jordblandade rösen/stensättningar och har typologiskt daterats till 900–1000 e.Kr. De gravlagda kunde inte könsbestämmas. Troligen rör det sig om vuxna individer.

Vidare påträffades ett stolphål, som överlagrades av en av gravarna, samt en kolningsgrop som sannolikt kan kopplas till järnhantering. 1994 undersöktes en lågteknisk järnframställningsplats längs Smiåkravägen, endast cirka 150 m öster om gravfältet. Denna verksamhet har C14-dateras till perioden vendeltid–tidig medeltid och är delvis samtida med det undersökta gravfältet.

I samband med undersökningen av gravarna påträffades rester efter en gropkeramisk bosättning. Boplatsen låg i en södersluttning 50 m.ö.h., vilket daterar lokalen till cirka 3 900 f.Kr. Fyndmaterialet utgörs av keramik och bearbetad sten, bland annat en kvartsskrapa, en slipsten och en

knacksten. (Se Rapport / Länsmuseum Gävleborg ; 2000:11)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Valbo 374:1	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6092

År

1996

Namn/plats

Gävle, Andersberg

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför anläggning av Ersbo kraftvärmeverk utfördes en utredning i två steg, inventering och en fördjupad utredning av hela exploateringsområdet (100 000 kvm). Vid inventeringen valdes ett område ut som bedömdes ha varit lämplig för förhistorisk bosättning (4 000 kvm). Inom detta område utfördes en fördjupad utredning med provgroppsgrävning. Inga fornlämningar påträffades vid inventeringen, endast sentida bebyggelse lämningar. I en sandig nordostsluttning antogs att ett ca 100 x 40 m stort område, 45 m.ö.h., kunde rymma en stenåldersboplats, men inga spår av en sådan påträffades.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:11)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Gästrikland	Valbo

AIS Nr

6091

År

1996

Namn/plats

Furuvik

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

bebyggelse lämning

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med utbyggnad och omdragning av Ostkustbanan mellan Älvkarleby i Uppland och Bomansberget i Valbo socken utfördes en dokumentation av bebyggelse lämningar inom fastigheten. De skriftliga källorna visar att bebyggelsen sannolikt etablerats först under 1800-talets senare del. Att här funnits en äldre kustbunden bosättning kunde dock inte heller uteslutas. Bebyggelse lämningarna visade sig bestå av två boningshus och ett antal ekonomibygnader. Området har varit förknippat med ett övre socialt skikt. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:08)

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Valbo

AIS Nr

6090

År

1996

Namn/plats

Tjärnäs

Typ av undersökning

inventering och kartering

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Eva Skyllberg

Fornlämningskategori

industrilämning, gruvmiljö

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av en planerad ny utgång ur Storbergets besöksgruva, genom brytning av en ny ort, inventerades gruvområdet och dess närmiljö och exploateringsområdet karterades. Arbetet syftade till att ge ett bättre underlag till de kulturmiljövårdande instanserna för en bedömning av projektet. Dessutom ville man se vilka lämningar gruvmiljön innehåller och få ett underlag för arbetet med att levandegöra denna miljö. 88 objekt identifierades, karterades och beskrevs. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:39)

Raä Nr

Torsåker 165:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Torsåker

AIS Nr

6104

År

1996

Namn/plats

Prästbordet

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

metallframställning, järnframställningsplats, blästbruk, kolningsgropar

Datering, period

vendeltid, vikingatid

Fynd**Beskrivning**

En utredning föranleddes av en eventuell avstyckning av sommarstugetomter vid och på öar i sjön Marmen. Marmenområdet är rikt på lämningar från blästbruk. Uteslutande sådana lämningar låg i de för avstyckning aktuella områdena. Järnhanteringen kan dateras till vendeltid–vikingatid. Utredningen utfördes med besiktning och sondning. På Storön påträffades ett antal anläggningar utöver redan kända och registrerade fornlämningar. Dessa utgjordes till övervägande delen av kolningsgropar och rektangulära gropar utan kol. Den senare typen kunde inte funktionsbestämmas. I de övriga områdena iaktogs endast tidigare kända lämningar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:10)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Söderala

AIS Nr

6103

År

1996

Namn/plats

Byn, Prästbordet

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

hård

Datering, period**Fynd**

skärvsten

Beskrivning

En utredning utfördes på en sträckning för en ny bro över Ljusnan genom besiktning och provrutsgrävning. Den största delen av sträckningen utgjordes av åkermark. I dessa ytor togs söschakt upp med grävmaskin. Segersta är en socken rik på fornlämningar, de flesta från järnåldern. Segersta kyrka uppfördes under 1200-talet. De historiska kartorna visar att marken här vid Ljusnan varit jordbruksmark i flera århundraden. Namnskicket i närområdet kan inte säkert hänföras till någon särskild tidsperiod. Närområdet får dock betraktas som arkeologiskt högintressant. Vid utredningen påträffades dock endast en hård med skärvsten. Karta saknas!

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:14)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Segersta

AIS Nr

6096

År

1996

Namn/plats

Onbacken

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Elise Hovanta

Fornlämningskategori

grav- och boplatsoområde, fyndplats

Datering, period

järnålder

Fynd

Beskrivning

Fornlämningarna på Onbacken i Bollnäs har intresserat och fascinerat allmänhet och forskare i flera århundraden. Platsens topografi och lämningarna har gett uttryck för skilda tolkningar och fantasier. Så t.ex. besökte den skånske prästen Nils Johan Ekdahl platsen redan år 1829 och kallade den lämning han såg för ”kyrkgrunden” på Onbacken. En arkeologisk undersökning har också skett på platsen. Det var Gustav Hallström som 1923 grävde ut ett par högar och vad han trodde var en grund efter ett ”hednatempel”. Vad man inte visste då var att fornlämningen bestod av minst två mindre grupper av gravar kopplade tidsmässigt till två av Hälsinglands största husgrunder från äldre järnålder.

En rapport sammanställdes som en programutredning om Onbackens tidiga historia byggd på äldre undersökningsmaterial, samt beskrev sentida användning och tolkningar och framtida vård. Den historiska bilden av fornlämningen redovisas bl.a. med en rekonstruktionsritning av den äldre järnåldersgården med omgivande miljö från tiden ca 200–400 e.Kr. samt med ett 80-tal bilder och ritningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Bollnäs 7:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs
Bollnäs 294:1	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs
Bollnäs 294:2	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs

AIS Nr

6102

År

1996

Namn/plats

Storhaga

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

fångstgropar

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

En arkeologisk undersökning utfördes av två fångstgropar på grund av ansökan om byggnadslov till en motocrossbana. Anläggningarna torvades av och snittades varpå sektionerna dokumenterades. Fångstgroparna var belägna i ett låglänt område nära Ljusnan. Omgivningen är rik på myrmarker och områden med älvsediment. Groparna var två av flera i ett system utlagt i öst-västlig riktning. Området i en radie av 5 km kring fångstgropssystemet innehåller kända fornlämningar från alla perioder utom bronsålder. Avsaknaden av fynd gjorde det omöjligt att datera fångstgroparna. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:13)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ljusdal 412:1	Gävleborg	Hälsingland	Ljusdal
Ljusdal 412:2	Gävleborg	Hälsingland	Ljusdal

AIS Nr

6101

År

1996

Namn/plats

Edänge

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Lias

Fornlämningskategori

blästbruk

Datering, period

yngre järnålder?

Fynd

slagg

Beskrivning

En förundersökning utfördes på en del av en lämning efter blästbruk (utredning, se AIS nr 6100). Området banades av med maskin och handrensades varpå ytan dokumenterades. 1,5 liter slagg från blästbruk påträffades utöver de 12,5 liter som påträffades vid utredningen. Därutöver fanns inga förhistoriska fynd eller lämningar. Lokalen tolkas som en del av en indirekt järnframställningsplats. Fornlämningens centrala del kan förmodligen påträffas utanför arbetsområdet. Fornlämningen kan med ledning av fornlämningsmiljön preliminärt dateras till yngre järnålder. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:17)

Raä Nr

Ljusdal 411:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Ljusdal

AIS Nr

6100

År

1996

Namn/plats

stambanan Skästra–Hybo

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

fyndplats, blästbruk

Datering, period**Fynd**

slagen flinta, slagg

Beskrivning

Med anledning av utbyggnad och nydragning av stambanan mellan Skästra i Järvsö socken och Hybo i Ljusdals socken utfördes en fördjupad utredning på tre förmodade boplatslägen. Sökschakt togs upp i arbetsområdet och schakt- samt matjordsmassor genomsöktes. Lokal 1 innehöll inga arkeologiska lämningar. Inom lokal 2 påträffades ett lösfynd, ett stycke slagen flinta. Lokal 3, belägen vid Grådbäcken i Edänge, visade sig innehålla rester efter blästbruk.

I den nya bansträckningens närhet ligger ett antal fornlämningar från stenålder och järnålder. I Edänge finns registrerade järnframställningsplatser, slaggvarp och kolningsgropar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:41)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Järvsö
	Gävleborg	Hälsingland	Ljusdal
Ljusdal 411:1	Gävleborg	Hälsingland	Ljusdal

AIS Nr

6099

År

1996

Namn/plats

Östra Bölan

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Per Thorén

Fornlämningskategori

järnframställningsplats, blästplats

Datering, period

medeltid

Fynd**Beskrivning**

En arkeologisk undersökning utfördes på en järnframställningsplats. Undersökningen ansågs angelägen på grund av den rådande forskningsluckan om den direkta järnframställningen i Hälsingland och på grund av att järnframställningsplatsen var ovanligt välbevarad. Det är också en av de ytterst få lokaler med blästerugnar som påträffats i landskapets kusttrakter. Förhållandena kring Hälsinglands territoriella indelning och administration under järnålder och medeltid är ännu inte helt klarlagda. Landskapets politiska centra har varit lokaliserat till trakten kring det nuvarande Hudiksvall. Blästbruket verkar dock främst ha förekommit i inlandet, längs älvdalarna och kring de sjöar älvarna bildar. De omständigheter som skapat denna spridning i det arkeologiska materialet är till största delen okända. Bebyggelsen i Bölan förefaller ha etablerats under tidig medeltid.

Syftet med undersökningen var ytterst att öka kunskapen om den äldre järnhanteringen i Hälsingland vad gäller den socioekonomiska administrationen och den teknologiska nivån. Ur ett mer lokalt perspektiv var det även angeläget att få en uppfattning om hur naturresurser utnyttjades, produktionens storlek och järnhanterings betydelse för hushållsekonomin.

Järnframställningen i Bölan var uppenbarligen marginell och fungerade som en binäring till jordbruket. Blästerugnen var av en typ som var vanlig under medeltiden och den visar på en mer utvecklad teknologi än den som representeras av gropugnarna. Produktionen har inte varit särskilt omfattande. Primärsmide har förekommit på platsen, men järnet har sannolikt smitts ut till föremål i anslutning till gården. Någon enklare övernattningsanordning har funnits vid järnframställningsplatsen.

Slutligen kan sägas att resultaten av undersökningen var tillräckliga för en tolkning ur ett lokalt men inte regionalt perspektiv. För det senare krävs ett större arkeologiskt material. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 1998:28)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Enånger 146:1	Gävleborg	Hälsingland	Enånger

AIS Nr

6098

År

1996

Namn/plats

Tosätter, Vedmora skjutbana

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

stenålder

Fynd

keramik (gropkeramik), brända ben och redskap av sten

Beskrivning

En undersökning utfördes på en stenåldersboplats kallad Vedmora. För 4800 år sedan låg boplatsen på en större ö i skärgården. Nu låg boplatsen i en flack sluttning mot söder, ca 46 m.ö.h. Vid undersökningen påträffades rester efter hyddgrunder, matlagningsplatser och härdar. Fyndmaterialet består av keramikskärvor, brända ben och redskap av sten. Keramikskärvorna har hört till spets- och rundbottnade kärl och är dekorerade, främst med gropar. Redskapen består av skrapor, brynen, en slipsten och en del av en pilspets. Benen är främst från säl och fisk. Materialet visar hur viktig den marina jakten och fångsten har varit för människorna på boplatsen. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:02)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Enånger 145:1	Gävleborg	Hälsingland	Enånger

AIS Nr

6097

År

1996

Namn/plats

Tosätter, Vedmora skjutbana

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Niclas Björck

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

stenålder

Fynd

slagen kvarts, brända ben, keramik

Beskrivning

Med anledning av planerad exploatering utfördes en förundersökning på en stenåldersboplats vid Vedmora skjutbana. Boplatsen ligger ca 47–50 m.ö.h. i en sandig södersluttning. Lokalen är skadad av en skogsbilväg och flera sandtäkter. Det fyndförande lagret utgjordes av rödfärgad sand med en genomsnittlig tjocklek av 0,30 m. Fynden bestod främst av slagen kvarts och brända ben. Det förekom även skörbränd sten samt enstaka fragment av keramik. Exploateringen berörde en 4 000 kvm stor yta av boplatsen. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1996:26)

Raä Nr

Enånger 145:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Enånger

AIS Nr

6095

År

1996

Namn/plats

Sörby, Prästbordet, Fågelmuren

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför anläggning av nya Boviksvägen utfördes en utredning. Årsunda socken är rik på framför allt järnålderslämningar. Det berörda området bestod så gott som uteslutande av skogsmark med myrområden som dikats ut. Där fanns kända lämningar endast från efterreformatorisk tid. Inga fornlämningar påträffades. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:11)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Gästrikland	Årsunda

AIS Nr

6107

År

1997

Namn/plats

Kråkön

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

hamn, röjda ytor, rösen, grävd kanal

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

En kartering av lämningar på Kråkön utfördes för att datera verksamheten i Kråkö gamla hamn (förut RAÄ nr Idenor 111:1), och för att relatera den till det medeltida fisket på Drakön. På Kråkön finns kända lämningar från 1600-tal och senare. Under fältarbetet påträffades ytterligare lämningar i form av röjda ytor, rösen samt en båtlämningsliknande lämning. Dessutom iaktogs en grävd kanal som förbinder två tjärnar på öns östra sida. Möjligen kan hamnlägen på Kråkön ha använts under järnålder och medeltid utan att ha lämnat spår efter någon bosättning. Kråköns historia var och är intimt förknippad med förhållandena kring landhöjningen i området.

Verksamheten och bosättningen i Kråkö gamla hamn får dateras till tiden efter 1600-talet, och ligger därmed längre fram i tiden än Sankt Olofs hamn på Drakön. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:13)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hudiksvall 30:1	Gävleborg	Hälsingland	Hudiksvall

AIS Nr

6106

År

1997

Namn/plats

Kårböle

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

plats med tradition

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av ombyggnad av väg 296 utfördes en antikvarisk dokumentation av en plats med tradition i utmarken till Kårböle by. Här har vittror setts valla sina kor. Sägenmaterialet kring vittror i Hälsingland är till stor del knutet till skogsbruket, och då ofta till kolningen. Vittersägnerna är vanligare i Hälsinglands nordligare socknar, där skogsbruket varit mer omfattande. Den muntliga traditionen kring platsen lever i stort sett ännu i Färila. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:12)

Raä Nr

Färila 56:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Färila

AIS Nr

6105

År

1997

Namn/plats

Varva

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Bo Ulfhielm

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning

Datering, period

yngre järnålder, nyare tid

Fynd

slagg, brända ben, järnföremål

Beskrivning

Med anledning av en tomtavstyckning för bygge av bostadshus utfördes en förundersökning. Vid en föregående utredning påträffades lågteknisk slagg, brända ben samt järnnitar av den typ som förekommer i gravar under yngre järnålder. Det stod sålunda klart att det på fastigheten fanns en fast fornlämning, dess art och omfattning gick dock inte att avgöra i utredningsskedet. Förundersökningen omfattade endast den del där byggnader skulle uppföras. Allt fyndmaterialet framkom i det 0,30–0,40 m tjocka ploglagret. Under detta vidtog ett fyndtomt lager gråbrun sand. Inga kollager kunde iakttas. Fyndmaterialet bestod främst av lågteknisk slagg, som förekom i samtliga provrutor. Storleken varierade från stycken på omkring ett gram, upp ca 450 gram. Mängden per provruta varierade också över området. De rikligaste förekomsterna fanns i sydöstra delen. Brända ben påträffades i ringa mängd, fyra bitar (sammanlagd vikt ca 1 g). Av obrända ben påträffades också fyra bitar (15 g). Merparten av tillvaratagna järnfragment var starkt korroderade, sannolikt delar av spikar. Ett flintfragment var av den rödgula typ som är vanligt längs kusten, hitförd under historisk tid som ballast i fartyg.

Det var tydligt att fyndmaterialet var omrört. Troligtvis kom ben och järnnitar

från förstörda gravar (RAÄ nr Hille 133:1), genom plogning. Allt fyndmaterial i ploglagret var sammanblandat med sentida material som porslin och glas. Att slagg funnits här är känt sedan länge. Flera av de omkringboende har hittat slagg i trädgårdarna och ett flertal slaggförekomster är registrerade i närområdet. Att döma av mängden och utbredningen av slaggen så har en omfattande järnframställning ägt rum i och kring Varva. Detta utesluter dock inte att en del av den slagg som påträffades vid undersökningen kommer från förstörda gravar. Gravar från yngre järnålder helt eller delvis uppbyggda av slagg är vanliga i Gästrikland. Flera exempel på detta bruk finns i Hille socken. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1997:32)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hille 255:1	Gävleborg	Gästrikland	Hille

AIS Nr

6108

År

1997

Namn/plats

Sörljusne m. fl.

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Då en ny kraftledning skulle dras på sträckan Ljusnefors–Vallvik utfördes en utredning. Inga fornlämningar påträffades.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:06)

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Söderala

AIS Nr

6110

År

1998

Namn/plats

Väg E4, Muggsjön–Axmartavlan

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Med anledning av planerade trafiksäkerhetsarbeten längs E4 norr om Gävle utfördes en utredning mellan Mjuggsjön och Axmartavlan, en sträcka på cirka 15 km. Dessa arbeten innebar markgrepp i anslutning till vägbanan, såsom släntning, upplagsplatser, flyttning av viltstängsel m.m. Utredningen var en fortsättning av en under 1997 utförd besiktning och utredning för poliskontrollplatser och en parkeringsplats längs E4 mellan Gävle (norra utfarten) och Mjuggsjön inom fastigheterna Forsby samt Norra Åbyggeby m.fl., som inte gav något av antikvariskt intresse. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 2000:04)

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Hille

Gävleborg

Gästrikland

Hamrånge

AIS Nr

6114

År

1998

Namn/plats

Vallsänge

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes av ett område för ny bilracingbana intill en skidbacke i en sluttning nära sjön Bergviken. I omgivningen finns kända lämningar från sten- och järnålder och talrikast är resterna efter direkt järnframställning. Under fältarbetet inventerades ytan och provrutor togs upp för hand och innehållet sållades. Inga förhistoriska lämningar påträffades. En kolmila iaktogs i sluttningens övre del men lämnades utan vidare arkeologisk åtgärd. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:15)

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Hanebo

AIS Nr

6113

År

1998

Namn/plats

Väg E4 Enånger–Hudiksvall

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

fossil åker, husgrund, kolningsanläggning

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Inför omläggning och breddning av väg E4 mellan Enånger och Hudiksvall samt bygge av ett antal påfartsleder utfördes en utredning samt en kulturlandskapsanalys. Utredningsområdet med de olika sträckningarna berörde en yta av sammanlagt cirka 30 x 1,5 km. Utredningen berörde ett över 100 meter brett område. Detta gällde även den sträcka där en breddning av befintlig E4 planerades.

Förutom fältarbete innefattade utredningen studier av källmaterial.

Terrängen i arbetsområdet är kuperad och uppvisar en stor topografisk spännvidd. Kulturhistoriskt finns här också variationer. Fornlämningar från samtliga tidsperioder finns representerade. Skillnaden är stor vad gäller bebyggelseetablering och markanvändning inom området. Hälsingtuna och trakten däromkring var politiskt betydande under järnåldern medan andra trakter inte bebyggdes förrän under medeltiden eller senare. Järnåldern dominerar över huvud taget i fornlämningsmaterialet när det gäller de förhistoriska perioderna. Arbetsområdet berör också ett antal områden med värdefull bybebyggelse och kulturmark.

Utredningen visade att fornlämningsförekomsten var något ojämnt fördelad i

sträckningarna. Detta beror till största delen på terrängen. Vissa avsnitt består nästan enbart av blockig och oländig terräng och har uteslutit de flesta andra aktiviteter utom rent skogsbruk. Läns museet föreslog det sträckningsalternativ som var det skonsammaste för både fornlämningsmiljön och kulturlandskapet. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 1998:29)

Anmärkning: Karta saknas så de tre angivna fornlämningarna är upptäckta av en slump i FMIS. Det kan finnas fler. Se RAÄ Dnr 321-1390-1999.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Enånger
	Gävleborg	Hälsingland	Njutånger
	Gävleborg	Hälsingland	Forsa
	Gävleborg	Hälsingland	Häsingtuna
Forsa 424:1	Gävleborg	Hälsingland	Forsa
Forsa 425:1	Gävleborg	Hälsingland	Forsa
Forsa 427:1	Gävleborg	Hälsingland	Forsa

AIS Nr

6111

År

1998

Namn/plats

Kungsbäck m. fl.

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför anläggning av råvattenledning mellan Johanneslöt och Marielund utfördes en utredning. Området mellan staden och Valbo kyrka är fornlämningsrikt och innehåller lämningar från stenålder, järnålder och senare perioder. I närheten av vattenledningssträckningen finns kända lämningar från järnålder och medeltid. Den västra delen av sträckningen berör också ett område som under medeltid och efterreformatorisk tid var kopplade till prästerskapet i Valbo och till Gävle slott. Inga fornlämningar påträffades. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1998:16)

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Valbo

Gävleborg

Gästrikland

Gävle stad

AIS Nr

6109

År

1998

Namn/plats

Ölbo, Ås

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Björck

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning, järnframställningsplats, odlingsröse, stensträng, firsidig stenkongregation, bebyggelselämning

Datering, period**Fynd**

slagg

Beskrivning

En utredning utfördes inför anläggning av en planerad gång- och cykelväg mellan Hedesunda och Ölbo, norr om väg 509, på en sträcka av 2,7 km. I valda delar av sträckningen upptogs sökschakt med traktorgrävare. Vidare avtorvades för hand ett mindre område på ett impediment. Två slaggförekomster (RAÄ nr Hedesunda 263:1 och 262:1) påträffades. På ett impediment påträffades en firsidig stenkongregation, ett odlingsröse och en stensträng (Hedesunda 266:1). Möjligen var stenkongregationen en grav från äldre järnålder. På ett impediment finns en registrerad sentida bebyggelselämning (Hedesunda 368:1), som består av två flacka högar, där främst den ena innehåller slagg. Vid utredningen bedömdes att den ena av högarna kunde vara en grav. På övriga delar av sträckningen påträffades inga äldre lämningar. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:04)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hedesunda 262:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda
Hedesunda 263:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda
Hedesunda 266:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda
Hedesunda 368:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda

AIS Nr

6112

År

1998

Namn/plats

Södra Röste, Hosätter och Koldemo

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

Inför byggnation av vägportar och ersättningsvägar vid Södra Röste, Hosätter och Koldemo längs stambanan utfördes en utredning. Ljusnans dalgång är ett fornlämningsrikt område med bördiga sedimentjordar. Av de förhistoriska perioderna är det järnåldern som lämnat flest spår i form av gravar och järnframställningsplatser. Två av utredningsområdena tangerade just dessa fornlämningsstyper.

Lämningarna berördes emellertid inte direkt av arbetsområdet. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:05)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs
	Gävleborg	Hälsingland	Arbrå

AIS Nr

6134

År

1999

Namn/plats

Henninge

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

kojruin, kolbotten

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av planerad anläggning av en bergtäkt utfördes en utredning. I området finns goda lägen för både stenåldersboplatser och förhistoriska järnframställningsplatser. Det aktuella området i närheten av RAÄ nr Skog 296:1, 303:1 eller 315:1 inventerades och ett antal provrutor grävdes i en sandig sydvästsuttning, där chanserna att finna stenåldersmaterial bedömdes vara goda. En kojruin och en närliggande kolbotten påträffades inom området där provrutorna grävdes. I övrigt påträffades inget av antikvariskt intresse.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Hälsingland

Skog

AIS Nr

6132

År

1999

Namn/plats

Holmgård, Strömsbruk

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

bebyggelselämning

Datering, period

1600-tal

Fynd**Beskrivning**

En vårdplan upprättades då Nordanstigs kommun planerade att vårda och tillgängliggöra Holmgård, som utgörs av lämningar efter en högreståndsgård från tidigt 1600-tal. En uppmätning och kartering utfördes. Vårdplanen skulle ligga till grund för den framtida skötseln av platsen, i praktiken skyltning samt regelbunden röjning.

Holmgårds historia är intimt förknippad med händelserna vid Ströms bruk och kronans intressenter i området. Platsen är också intressant eftersom den speglar ett övre socialt skikt som inte lämnat många andra spår efter sig i landskapet. De historiska beläggen, fornlämningsområdets dignitet samt denna tydliga yttring för mäktiga personers göranden och låtanden vid Harmångers ström innebär en självklarhet att skylta och vårda både Holmgård och det så kallade Konungshuset.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 2000:06)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Harmånger 162:1	Gävleborg	Hälsingland	Harmånger

AIS Nr

6133

År

1999

Namn/plats

Svarven

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

gravfält

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes på grund av planerad schaktning för jordkabel i omedelbar närhet av ett gravfält från järnåldern (RAÄ nr Norrala 35:1). En förhoppning var att påträffa spår av den boplats som gravfältet hörde till. Sedan schaktet för jordkabeln grävts besiktigades en sträcka av cirka 25 m. Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Hälsingland

Norrala

AIS Nr

6122

År

1999

Namn/plats

Åbyggeby

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes på grund av att ett landsbygdscentrum skulle uppföras i anslutning till Åbyggeby skola. Eftersom området utgörs av en mindre höjd nära Testeboån, som fungerat som transport- och kommunikationsled, har det ett lämpligt läge för en järnåldersboplats, likaså för en boplats från yngre stenåldern, under vilken tid platsen låg längst in i en skyddad havsvik. Vid sökschaktsgrävning påträffades ingenting av antikvariskt intresse.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Ockelbo

AIS Nr

6115

År

1999

Namn/plats

Plantagen

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

stadslager, bebyggelse lämningar

Datering, period**Fynd**

obrända djurben (hushållsavfall), tegel

Beskrivning

I samband med schaktgrävning för nedläggning av ny telekabel utfördes en utredning genom schaktningsövervakning på västra delen av museets tomt. Museet ligger på mark som utgjort de äldsta delarna av Gävle. På två ställen fanns i schaktet bevarade kulturlager. På ett av dessa syntes fyra tydliga lager. I övrigt utgjordes fyllningen av i senare tid påförda massor av grus och sand.

Raä Nr

Gävle 51:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Gävle

AIS Nr

6116

År

1999

Namn/plats

Hamrånge–Berg

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

grav

Datering, period

stenålder?

Fynd

brända ben av människa, keramik (gropkeramisk?), kvartsavslag

Beskrivning

En arkeologisk undersökning utfördes på en gropkeramisk lokal som påträffats under en inventering av mellan- och neolitiska lokaler 1995–97. På lokalen, som skadats vid ett vägbygge, påträffades brända ben som bestämdes till skulltak av människa. Fyndlokalen ligger utsatt för skador invid en skogsbilväg.

Undersökningen utfördes huvudsakligen för att ta till vara en större mängd ben för osteologisk analys. Sammanlagt 250 g ben påträffades. Den osteologiska analysen visade att allt analyserbart material härrörde från människa. På grund av den höga fragmenteringsgraden kunde analysen endast klargöra att det troligen rörde sig om en vuxen individ; köns- eller åldersbestämningar kunde ej göras. Inte heller kunde patologiska förändringar påvisas. Lokalen är unik då inget liknande fynd av människoben gjorts i regionen.

Anmärkning: Gäller troligen RAÄ nr Hamrånge 348:1.

Raä Nr

Län

Landskap

Socken

Gävleborg

Gästrikland

Hamråde

AIS Nr

6117

År

1999

Namn/plats

Ås, Ölbo, invid väg 509

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Pierre Vogel

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd**

blästbruksslagg

Beskrivning

Med anledning av en planerad gång- och cykelväg utfördes en förundersökning invid väg 509 mellan Hedesunda och Ölbo. Undersökningen koncentrerades till två platser med tidigare fynd av blästerslagg och ugnfragment, och utfördes i form av en schaktningsövervakning. Vid ett av objekten påträffades blästerslagg i ett stråk med grus och stenblandad lera. Detta stråk tolkades dock som i senare tid påförda fyllnadsmassor. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:07)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hedesunda 262:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda
Hedesunda 263:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda

AIS Nr

6118

År

1999

Namn/plats

Ölbo m. fl

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes i Ölbo på grund av planerad gång- och cykelväg vid sidan om befintlig landsväg. Vid utredningen, som bedrevs i form av inventering och schaktningsövervakning, påträffades inget av antikvariskt intresse.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Hedesunda

AIS Nr

6121

År

1999

Namn/plats

Vi

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

metallframställning, smideslämning

Datering, period**Fynd**

slagg, kol, bränd lera samt skörbränd sten

Beskrivning

Inför anläggning av campingplats utfördes en utredning. Trakten är mycket fornlämningsrik och innehåller kända förhistoriska lämningar från både stenålder och järnålder. Platsen för exploateringen ligger i Vi by. Vi-namnen knyter an till kult- och samlingsplatser under järnåldern. Området är mycket intressant ur arkeologisk synpunkt på grund av den information det kan bidra med i diskussionen om centralbygd och administration under järnåldern i Gästrikland.

I en åkerdel drogs söschakt med grävmaskin. I ett skogsparti grävdes provgropar för hand. En mindre anläggning med slagg, kol, bränd lera samt skörbränd sten påträffades i ett av söschakten. Anläggningen dokumenterades och tolkades vara en smidesgrop, sannolikt förhistorisk.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ockelbo 95:1	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo

AIS Nr

6120

År

1999

Namn/plats

Ockelbo socken, matarledning

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

tjärdal, kolbotten, husgrund efter fäbod, äldre odlingsyta, fångstgrop

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes inför uppförande av ny matarledning genom Ockelbo socken. På grund av fornlämningsmiljön och terrängens på flera platser otillgängliga karaktär bedömdes endast delar av sträckningen som aktuella för en utredning. Sträckan från befintlig ledning norr om Mo till Gammelfäbodarna: Inom detta område finns många kända lämningar efter utmarksbruk, exempelvis tjärdalar och kolbottnar. På denna höjd är det också möjligt att hittills okända stenåldersboplatser kan förekomma. Sträckan förbi Långfäbodarna: I området finns husgrunder efter fäbodar samt äldre odlingsytor. Sträckan kring Jädraån: Längs sandåsen efter Jädraån finns ett flertal fångstgropssystem. Dessa var relativt nyupptäckta och man kan inte utesluta att det finns fler fångstgropar i området. Ett antal fornlämningar och kulturlämningar påträffades längs sträckningen. Avsikten var emellertid att flytta ledningsdragningen för att komma bort från fornlämningsområdena. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:11)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Gästrikland	Ockelbo

AIS Nr

6131

År

1999

Namn/plats

Kyrkbyn

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes på grund av planerad anläggning av en ersättningsväg till Stambanan. Ett antal söschakt drogs med grävmaskin i den aktuella sträckningen. Inga lämningar påträffades, däremot rika malmförekomster i de våta ängsmarkerna. Dessutom iaktogs en äldre väg utanför sträckningen.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Hanebo

AIS Nr

6123

År

1999

Namn/plats

Storvik

Typ av undersökning

särskild utredning och förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

gravfält, grav, hög, metallframställning, järnframställningsplats, blästerugn, kolningsgrop

Datering, period**Fynd**

båtnit, brända ben

Beskrivning

En utredning och förundersökning utfördes inför grävning av kabelschakt och utbyggnad av reningsverket i Storvik. Ovansjö socken har lämningar från samtliga tidsperioder utom bronsålder och var under järnåldern en av Gästriklands nio centralbygder. Järnhanteringen var en viktig del av försörjningen och låg i nära anslutning till gården och gravarna. Sträckan för kabelschaktet förundersöktes vid Ovansjö 242:1, en båtnit och fragment av brända ben påträffades i kanten av en grav. Vid Ovansjö 21:1 utfördes endast schaktningsövervakning. Där påträffades rester av en kolningsgrop och söndertrasade järnframställningsugnar. Ovanpå ugnresterna var en av gravfältets högar uppkastad.

Inom området för utbyggnaden av reningsverket utfördes endast schaktningsövervakning. Inga fornlämningar påträffades.
(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 1999:10).

Anmärkning: I FMIS är kolningsgropen och järnframställningsugnarna förda till RAÄ nr Ovansjö 242:2. Vad som är det korrekta är oklart.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ovansjö 21:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö
Ovansjö 242:1	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö
Ovansjö 242:2	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö
Ovansjö 242:3	Gävleborg	Gästrikland	Ovansjö

AIS Nr

6124

År

1999

Namn/plats

Högbo, Högbo Bruk

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning, slaggförekomst

Datering, period**Fynd**

hyttslag

Beskrivning

En utredning utfördes inom Högbo Bruk före anläggning av en kulvert för centralvärme. Området är kulturhistoriskt högtintressant med spår av järnframställning och goda förutsättningar för stenåldersbosättningar. Ett antal sökschakt maskingrävdes. En del slagg och andra rasmassor påträffades, men inga konstruktioner eller anläggningar.

Raä Nr

Sandviken 22:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Sandviken

AIS Nr

6127

År

1999

Namn/plats

Sörbygravfältet, Sörby

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

gravfält, grav

Datering, period

vendel, vikingatid

Fynd

djurben, praktföremål (ej närmre beskrivna)

Beskrivning

Inom ramen för en kurs i arkeologi som bedrevs som ett samarbete mellan Länsmuseet Gävleborg och Årsunda Viking undersöktes tre anläggningar inom Sörbygravfältet (Årsunda 9:1). Fältarbetet avsåg att skapa ny kunskap om bebyggelse, järnhantering och sociala strukturer i Årsunda under järnåldern. Kunskapen skulle bland annat komma verksamheten vid Årsunda Viking tillgodo. Gemensamt för tidigare undersökta gravar inom Sörbygravfältet är att samtliga låg i tidsintervallet sent 900-tal–tidigt 1000-tal. Gravinventariet var dessutom relativt homogent. Detta lämnade inte mycket utrymme för tolkningar vad gällde sociala skillnader och utvecklingen över tid när det gällde bebyggelsen och järnhanteringen. I en undersökningsplan presenterades ett antal frågor som främst rörde bebyggelsestrukturen i området och järnhanteringsens datering samt kopplingen mellan dessa. Även frågor kring den för Gästrikland typiska slagg- och malmdeponeringen i gravar ansågs kunna besvaras vid undersökningen. Den övergripande tanken var att få mer information om relationen mellan ekonomi, social struktur och människornas föreställningar kring dessa olika aspekter på samhället. Undersökningen visade att en bebyggelse funnits på platsen sedan 600–700-talen. En av gravarna innehöll praktfulla daterande fynd från denna period. Där låg bland annat en äldre man begravd. Inventariet har paralleller i exempelvis gotländskt material.

Benmaterialet visade att en till tre personer gravlagts i anläggningarna och att uppsättningen av djurben överensstämmer med materialet i andra vendeltida gravar i Gästrikland.

Undersökningen lämnade inga andra uppgifter om synen på järnhanteringen i området än den att ingen avsiktlig slaggdeponering tillämpats under vendeltid. Det nuvarande undersökta materialet i Gävleborgs län antyder att sedvänjan introducerats i Hälsingland före Gästrikland. Det rika materialet i den undersökta graven visar att ett överskott har funnits som kunnat omsättas i praktföremål. Sannolikt kom detta överskott från järnhanteringen. Slutsatsen blir att den gravlagde varit någon form av järnproducent eller möjligen uppsamlare och försäljare av järn. Han har dock säkert också haft jordbruket som en del av sin försörjning.

Undersökningen lämnade svar på en del av de presenterade frågorna medan andra förblev obesvarade. De uteblivna svaren berodde främst på egenskaperna hos det vendeltida gravskicket. Den nya kunskapen om vendeltiden i Sörbyområdet har emellertid öppnat möjligheter till nya frågeställningar om utvecklingen i bebyggelsen, järnhanteringen, dynamiken mellan de båda och vilken tankevärld denna gett upphov till. (Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 2000:01)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Årsunda 9:1	Gävleborg	Gästrikland	Årsunda

AIS Nr

6130

År

1999

Namn/plats

Hedsta

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

gravfält, grav

Datering, period**Fynd**

porslin, obearbetad flinta

Beskrivning

En förundersökning utfördes då ett järnåldersgravfält med högar och stensättningar skadats vid schaktarbeten för en ny maskinhall. Ett antal provrutor grävdes i kanten av den brant som bildats vid schaktningen. Inga fornlämningar påträffades.

Raä Nr

Forsa 155:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Forsa

AIS Nr

6119

År

1999

Namn/plats

Hade (Hedesunda) och Rödmyra (Forsa)

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

agrara lämningar, fossil åkermark, röjningsrösen

Datering, period

äldre järnålder, yngre järnålder, tidig medeltid, sen medeltid, nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Genom bidrag av Gästriklandsfonden utfördes karteringar av två röjningsrösen. Det ena området (troligen RAÄ nr: Hedesunda 231:1) ligger nära den nuvarande odlingsmarken i Hade i Hedesunda socken i Gästrikland. Det utgörs av en mängd odlingsrösen i anslutning till ett gravfält från romersk järnålder. Det andra området ligger i utmarken i Rödmyra i Forsa socken, Hälsingland, till synes ej relaterat till någon äldre bebyggelse. Få områden med röjningsrösen har tidigare karterats i länet. De flesta tidigare kända fossila åkermarkerna ligger i anslutning till järnåldersgårdar. Kunskapen om det förhistoriska jordbruket i Gästrikland och Hälsingland är marginell. Syftet med projektet var att få mer kunskap om röjningsröseområdenas utbredning och karaktär, om rösenas morfologi samt hur de kan relateras till det omkringliggande landskapet.

Analysen visar tre skilda odlingsfaser i och vid fornminnesområdet i Hade. Den första fasen äger rum under romersk järnålder (cirka 300-tal). Nästa uppodlingsfas ligger i tidig medeltid. Den sista fasen äger rum under den senaste agrara expansionsperioden, 1800-talet. Området i Rödmyra var svårare att utreda vad gäller datering av uppodlingarna. Det är dock klart att det även här är fråga om skilda uppodlingsfaser. En preliminär

tolkning är att röjningsrösen härrör från medeltid. Fossila åkrar i anslutning till detta område visar på en uppodling under 1600–1700-talen samt 1800-tal. Karteringarna och analyserna av dessa har bidragit med en grund till en fortsatt diskussion om fossila odlingar och röjningsrösen i länet. Framtida forskning bör inriktas på att noggrannare datera röjningsfaserna samt att försöka koppla röjningen till en bebyggelse. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 2000:13)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda
	Gävleborg	Hälsingland	Forsa
Hedesunda 231:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda

AIS Nr

6128

År

1999

Namn/plats

Vallsta

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning, slaggförekomst

Datering, period**Fynd**

blästbruksslagg, bränd lera

Beskrivning

En förundersökning utfördes med anledning av en planerad gång- och cykelvägsport under stambanan, i direkt anslutning till en registrerad slaggförekomst. Inga konstruktioner var kända på fornlämningen. Vid förundersökningen grävdes provgropar och området karterades. En hel del slagg och även bränd lera påträffades, men inga konstruktioner. Inga fornlämningar kom att beröras av det planerade bygget.

Raä Nr

Arbrå 126:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Arbrå

AIS Nr

6126

År

1999

Namn/plats

Lund

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning

Datering, period**Fynd**

blästbruksslagg

Beskrivning

En utredning utfördes på grund av anläggning av ett nytt brukningscentrum. Socknen ligger centralt i det vattensystem som dominerar Gästrikland, med Storsjön som mittpunkt och Gävleån som gemensamt utlopp i Gävlebukten. Ån har verkat som kommunikationsled, och sammanlänkat hela området. Längs Gävleåns stränder ligger ett antal lämningar från järnåldern, framför allt från vikingatiden. Utredningen utfördes i form av en schaktningsövervakning. Endast enstaka stycken blästbruksslagg påträffades.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Valbo

AIS Nr

6125

År

1999

Namn/plats

Alborga

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning

Datering, period**Fynd**

blästbruksslagg

Beskrivning

Med anledning av att en befintlig byggnad skulle byggas till utfördes en utredning. Alborga har en bebyggelsekontinuitet sedan järnåldern, och den aktuella fastigheten ligger på ett lämpligt läge för äldre bebyggelse. Dessutom finns ett antal lämningar från järnåldern i fastighetens omedelbara närhet. Nio provrutor grävdes på den yta som skulle bebyggas. I en provruta påträffades ett omrört lager med blästbruksslagg och kol.

Anmärkning: Karta och uppgift om fornlämningens nr saknas, kan troligen vara RAÄ nr Valbo 341:1.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Valbo

AIS Nr

6129

År

1999

Namn/plats

Gärdet

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning

Datering, period**Fynd**

blästbruksslagg

Beskrivning

Med anledning av planerad nybyggnation utfördes en utredning.

Utredningsområdet ligger på den gamla byn Hedens marker, med Åkres gamla bytomt (RAÄ nr: Bollnäs 517:1) i närheten. På inägokartan från 1766 tillhör den mark som utgör utredningsområdet Näsby's inägor (RAÄ nr: Bollnäs 515:1). Ett antal provrutor grävdes. Över hela ytan förekom slagg från blästbruk, men ingen anläggning eller konstruktion påträffades. Slaggen hade antingen kommit från en förstörd blästerugn på platsen, eller blivit påförd som fyllnadsmaterial.

Raä Nr

Arbrå 126:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Bollnäs

AIS Nr

6136

År

2000

Namn/plats

Nynäs

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Maria Björck

Fornlämningskategori

tjärdal, kolningsgrop, fångstgrop

Datering, period

järnålder

Fynd

slagg, kol

Beskrivning

En utredning utfördes längs en 2 km lång nydragning av väg 67 vid Nynäs. Utredningen inkluderade även en drygt 200 m lång del av en enskild väg vilken skulle sänkas, vilket innebär att vägens bredd utökas med mellan 1 och 10 m. Vid utredningen påträffades en tjärdal och en kolningsgrop. Lämningarna undersöktes då de låg i vägen för vägbygget. Undersökningen av tjärdalen (Hedesunda 268:1) var den första av sitt slag i Gävleborgs län. Tjärdalen har daterats till cirka 700–850 f.Kr. Om man tar hänsyn till att det trämaterial som körts i tjärdalen haft hög egenålder kan anläggningen dateras till sen vikingatid–tidig medeltid. Kolningsgropen har daterats till cirka 550–650 f.Kr. I sträckningen påträffades även två kolbottnar, varav den ena snittades och fotograferades. Strax utanför sträckningen påträffades en kolningsgrop (Hedesunda 268:2) och en fångstgrop (Hedesunda 269:1). Kolningsgropen mättes in då den låg i anslutning till tjärdalen.

Utefter det drygt 200 m långa partiet där vägen skulle sänkas påträffades en bit slagg i diket. Då det var osäkert varifrån slaggklumpen kom, gjordes för att eventuella fornlämningar inte skulle komma till skada, en överenskommelse med Vägverket att dessa skulle hålla sig inom befintligt dike vid arbetet.

(Se Rapport / Läns museet Gävleborg ; 2000:16)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hedesunda 268:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda
Hedesunda 268:2	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda
Hedesunda 269:1	Gävleborg	Gästrikland	Hedesunda

AIS Nr

6135

År

2000

Namn/plats

Vall

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning, slaggförekomst

Datering, period**Fynd**

blästerslagg

Beskrivning

Med anledning av planer på att uppföra nya ekonomibyggnader respektive nya fabrikslokaler i närheten av Nya kyrkogården vid Tolvforsen utfördes en förundersökning på och kring en slaggförekomst, som delvis berördes av exploateringen. Fyra schakt grävdes men förutom en bit blästerslagg påträffades inga spår av järnframställning. Den järnframställningsplats som funnits här har med all sannolikhet totalt förstörts av senare tiders intensiva jordbruk.

Raä Nr

Gävle 141:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Gävle

AIS Nr

6139

År

2000

Namn/plats

Järvsta

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

?

Fornlämningskategori

bebyggelse lämningar, husgrund

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av planerat bygge av en gång- och cykelväg utfördes en utredning längs väg 76 mellan Hemlingby skola och Knaperåsen, genom en byråinventering av historiskt kartmaterial, och genom en fältinventering, då hela sträckningen besiktigades. Vid fältinventeringen framkom att en registrerad fornlämning (RAÄ nr Gävle 352:1) skulle komma att påverkas av vägarbetet om inte vägen flyttades ett 20-tal meter norrut vid det aktuella avsnittet. (Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 2000:10)

Raä Nr

Gävle 352:1

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Gävle

AIS Nr

6140

År

2000

Namn/plats

Sörby

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

metallframställning, blästbrukslämning, slagghvarp

Datering, period**Fynd**

slaggh

Beskrivning

En dokumentation utfördes av ett nyupptäckt slagghvarp strax sydväst om Sörbygravfältet (RAÄ nr Årsunda 9:1). Vid grävning för jordkabel hade man stött på en större koncentration av slaggh, kol och sot. Varpet visade sig vara 20 x 8 m stort, med en höjd av 0,10–0,40 m. Slagghen var överlag tung och grovpipig. Färgen var grågrön. Rester av ugnsväggar fanns i varpet, men ingen synlig ugnskonstruktion.

Raä Nr

Årsunda 559

Län

Gävleborg

Landskap

Gästrikland

Socken

Årsunda

AIS Nr

6137

År

2000

Namn/plats

Hille

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd**

slagg, kol och sot

Beskrivning

En utredning utfördes inom fastigheten med anledning av planerad avstyckning och nybyggnation. I sökschakten fanns ett område med slagg, kol och sot. Detta kunde emellertid inte kopplas till någon fornlämning, men var eventuellt rester efter smidesgropar.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Hille

AIS Nr

6138

År

2000

Namn/plats

Prästbordet

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

En arkeologisk undersökning utfördes vid Ovansjö kyrka, Kungsgården, då dränerings- och fasadarbeten utfördes kring kyrkans sockel. Vid undersökningen, som bedrevs genom schaktningsövervakning, påträffades ingenting av antikvariskt intresse. Massorna var tydligt omrörda i samband med tidigare arbeten.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Gästrikland

Ovansjö

AIS Nr

6143

År

2000

Namn/plats

Tackåsen

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Lias

Fornlämningskategori**Datering, period****Fynd****Beskrivning**

En utredning utfördes inför uppförande av ny voljär inom en viltfaunaanläggning. Syftet var att fastställa om jordhögar på platsen utgjorde fornlämningar eller ej. Inga fornlämningar påträffades.

Raä Nr**Län****Landskap****Socken**

Gävleborg

Hälsingland

Los

AIS Nr

6141

År

2000

Namn/plats

Alfta-Söräng

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Katarina Liases

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

stenålder, järnålder och nyare tid

Fynd

kvartsavslag

Beskrivning

En utredning utfördes längs väg 619 som går från den centrala delen av Alfta mot Söräng via Runemo. Uppdraget föranleddes av planerade vägförbättringar av olika slag. Inledningsvis gjordes en kartstudie och en byråinventering av området kring sträckningen. Närområdet till sträckningen inventerades sedan till fots. Provrutor togs upp i arkeologiskt intressanta lägen där terrängen tillät detta. Nyplöjd åkermark avsåktes okulärt. Längs väg 619 finns ett flertal registrerade fornlämningar från stenålder, järnålder samt historisk tid. Själva arbetsföretaget berör emellertid endast tre kända stenåldersboplatser samt ett antal lämpliga lägen för sådana. Vid en av dessa påträffades slagen kvarts från mellersta stenåldern som visar på redskapstillverkning på platsen, RAÄ nr: Alfta 225:1.

(Se Rapport / Länsmuseet Gävleborg ; 2000:08)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Gävleborg	Hälsingland	Alfta
	Gävleborg	Hälsingland	Bollnäs
Alfta 225:1	Gävleborg	Hälsingland	Alfta

AIS Nr

6142

År

2000

Namn/plats

Tennsäter

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Länsmuseet Gävleborg

Ansvarig person

Robin Olsson

Fornlämningskategori

bebyggelse lämning, boplats, husgrundsterrass

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av ett planerat bygge av ekonomibyggnad utfördes en förundersökning invid en husgrundsterrass som ligger på ett impediment i åkermarken direkt väster om E4. Nybyggnationen skulle ligga ett 20-tal meter från denna. Vid förundersökningen maskingrävdes två mindre schakt sydväst om lämningen. Dessa visade sig inte innehålla något av intresse.

Raä Nr

Jättendal 179:1

Län

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Jättendal

AIS Nr

6066

År

2003

Namn/plats

Vattlång, Forsa, Rösta

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Arkeologacentrum AB

Ansvarig person

Britta Wennstedt Edvinger

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period**Fynd****Beskrivning**

Med anledning av breddning av väg 760 mellan Harmånger och Vattlång gjordes en utredning. Den resulterade i att ett flertal platser med troliga fornlämningar framförallt boplatser kunde pekats ut. Eftersom breddningen som mest omfattar bara 4 m föreslogs antikvarisk kontroll på dessa platser.

Raä Nr**Län**

Gävleborg

Landskap

Hälsingland

Socken

Harmånger

AIS Nr

6067

År

2003

Namn/plats

Nore

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

SAU

Ansvarig person

Per Falkenström

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

stenålder

Fynd

avslag i kvarts, kvartsit och porfyr, kärna av kvarts, kniv av kvartsit, fragment av skiffer, brända ben, keramik, bränd lera med magring och skärvig sten

Beskrivning

På grund av husbygge gjordes en förundersökning av boplatsen. Inom tomtgränsen avgränsades boplatsen österut. Mellan 20-30 avslag av framförallt kvarts, men även kvartsit och porfyr, påträffades inom och strax öster om området för det planerade fritidshuset. Därutöver framkom enstaka brända ben i strandkanten och dessutom keramik och skärvig sten. Från erosionshaket sträcker sig boplatsen åtminstone 20 m i västöstlig riktning. Förhöjda fosfatvärden antyder att boplatsen kan sträcka sig ännu längre åt Ö. Förekomsten av skärvsten intill strandhaket och lösfynd vid vattenbrynet antyder att strandplanet däremellan har utgjort en del av boplatsen som numera är borteroaderad.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ljusdal 33:1	Gävleborg	Hälsingland	Ljusdal